

I Didaktická část

pro první stupeň základních škol

- ☐ Pokyny pro práci s tématickými listy
- ☐ Tématické listy pro Gestalt přístup
- ☐ Pracovní listy

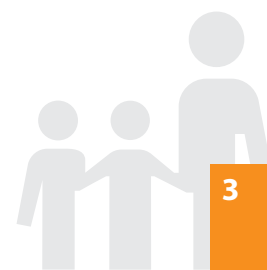

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

publikace **Didaktická část**, kterou jste právě otevřeli, je součástí metodicko-didaktického materiálu Inovace výuky na příkladu dopravní výchovy vydávaného naší společností v rámci projektu „**Zvyšování kvalifikace pedagogů pro projektovou výuku, využití informačních a dalších moderních technologií v aplikaci na oblast dopravní výchovy**“. Jejím cílem je nabídnout vám nové přístupy a metody výuky a možnosti využívání Rámcového vzdělávacího programu. Aby byly způsoby práce s tímto strategickým dokumentem jednodušší na pochopení, dovolili jsme si je uvést do praxe na příkladu tématu dopravní výchovy.

Další materiály vytvořené v rámci projektu jsou dostupné ve vědomostní knihovně na internetových stránkách projektu www.dopravnivychova.cz.

METODICKÉ POKYNY PRO PRÁCI S TEMATICKÝMI LISTY

(vychází z aplikace Gestalt přístupu na výuku)

Cíle práce s Tematickými listy

- Hlavním cílem práce s Tematickými listy je zprostředkovat žákům zážitek, nikoliv jim nabídnout návod a řešení nějaké situace.
- Předpokládáme, že během této práce s příběhy si žáci uvědomí vlastní emoce, názory a postoje, které předkládaná dilemata vyvolávají. Toto uvědomění a následná práce s identifikovanými emocemi, názory a postoji povedou k tomu, že žáci uvedené komponenty prožívání budou u sebe akceptovat. A to je v konečném důsledku podpoří, aby případné reálné problematické dopravní situace zvládli adekvátně svým zájmům i adekvátně situaci.
- Cílem nemusí být nějaký výsledek ve formě informace. Dobrým výsledkem je i otevření tématu, diskuze, sdělení několika pohledů na téma (v podstatě není nikdy dopředu jasné, co konkrétně se v hodině stane...).

Proč užívat Gestalt přístup při práci s tématem

- Jedním ze základních zjištění Gestalt terapie je, že **zážitek je spolehlivější než interpretace**. To, co je vnímáno a pociťováno přímo, je spolehlivější než vysvětlování a interpretace. Jinak řečeno, zážitek dá žákovi pro řešení různých situací více než návody a „naučené pravdy“, jak situaci řešit.
- Domníváme se, že sebedopora vzniká skrze zážitek je silnější a trvalejší, než sebedopora vzniká skrze návod.

Co Tematické listy nabízí a jak je využít

- V Tematických listech jsou žákům předkládány příběhy, ve kterých jejich aktéři řeší závažná či méně závažná dilemata. Žáci mají za úkol **příběh dokončit, přemýšlet o něm, diskutovat**, event. jej namalovat, přehrát atd. (zde už záleží na preferovaných aktivitách žáků i kompetenci a odvaze učitelů).
- V rámci jednoho příběhu existuje vždy více způsobů, jak jej zpracovat, co zdůraznit. Nic v tomto smyslu není špatné, záleží na volbě učitele, žáků i okolnostech konkrétní situace.
- Hodina může probíhat dle různých scénářů, vždy je průběh konkrétní hodiny výsledkem souhry mnoha okolností.
- Tematické listy můžete využít např. ve vzdělávacích oblastech, doplňujících vzdělávacích oborech a průřezových tématech – Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Umění a kultura, Dramatická výchova, Etická výchova, Osobnostní a sociální výchova, Člověk a zdraví aj.

Důležité

- S žáky je od počátku práce s Tematickými listy zapotřebí pracovat tak, aby jim bylo jasné, že nejde o to hledat správná řešení. Žáci musí mít pocit jistoty, že **všechna řešení**, která při práci objeví, **jsou vítaná**. Stejně tak všechny emoce, názory a postoje, které si během procesu práce uvědomí a pojmenují, jsou akceptovatelné pro další diskuzi o nich.
- **Vnést tuto bezpečnou a akceptující atmosféru** je úkolem učitele.
- Dobré atmosféře může také pomoci, pokud jste na žáky pozitivně naladěni, přijímáte je i s jejich názory a emocemi (i když s některými nesouhlasíte nebo jsou pro Vás těžko pochopitelné), **respektujete žáky jako osobnosti**, berete je **jako partnery v komunikaci**. Bezpečnou a akceptující atmosféru ve třídě podpoří, pokud umíte sdělovat svůj názor jako subjektivní, nikoliv a priori jako názor nejlepší. Nehodnotíte kvalitu názorů a emocí. Umíte vést, aniž byste nutně nařizovali. Umíte být laskaví a jemní, aniž byste byli příliš nedirektivní a pasivní.
- Pro vytvoření bezpečné a neohrožující atmosféry je dobré **zavést také srozumitelná a jasná pravidla** pro práci ve skupině. Mezi tato základní pravidla patří: **Každý má právo vyjádřit se**, sdělit svůj názor. Každý má právo **odmítnout se vyjádřit**, pokud nechce. **Pravidlo důvěrnosti** – to, co se dozvíme během práce o druhém, nesdělujeme nikomu mimo skupinu. Sdělujeme svůj názor, emoci, postoj, ale **nehodnotíme druhého** atd. Výčet pravidel není konečný, záleží na Vaší kreativitě a kreativité dětí, pravidla jsou společným dílem. Často je dobré věnovat sestavení pravidel úvod skupinové práce, sepsaná pravidla pak vyvěsit na přístupném místě, v případě jejich porušení se k nim vracet.
- Doporučujeme, aby žáci nebyli zaskočení hned v úvodu tím, že mají vypovídat o sobě, necháme je nejprve pracovat s příběhy tak, že budou **hledat řešení** (emoce, názory, postoje) **zástupně za postavy v příběhu** (např. „Jak si myslíte, že příběh dopadne?“ „Co udělá chlapec z příběhu?“). Až postupně, kdy budou všechny názory, emoce, postoje „propracovány“ neosobně, je vhodné podpořit identifikaci žáků s postavami v příběhu (např. „Stalo se ti někdy něco podobného?“ „Cítila ses někdy jako ta holčička z příběhu?“ „Myslela sis to taky tak?“).
- V osobním sdělování je třeba počítat s tím, že žáci nebudou tak otevření. Není třeba je nutit do odpovědí, není až tak důležité, aby svou odpověď dávali do slov, je důležitéjší, aby si ji **uvědomovali**. Je pravděpodobné, že s opakovaným používáním Tematických listů poroste také otevřenost dětí. Podpůrně v tomto směru může působit i otevřenost učitele.

Rozbor vzorové hodiny – práce s Tematickými listy

TÉMA	Přilba
FORMY PRÁCE	Práce ve skupině
METODY	Diskuzní metody, inscenační metoda, metoda hraní rolí
POMŮCKY	Papíry, psací potřeby, flipchart (tabule), fixy, pastelky, křídly Doporučené: přilba a rozbitá přilba
KLÍČOVÁ SLOVA	Přilba, rozhodování, bezpečí, úraz, riziko, časový plán, zodpovědnost
VAZBY NA UČIVO	Člověk a jeho svět – <i>Látky a jejich vlastnosti; Lidské tělo; Péče o zdraví; Výživa a zdraví; Osobní bezpečí; Orientace v čase a časový řád</i> Jazyk a jazyková komunikace – <i>Naslouchání; Mluvený projev; Zážitek čtení a naslouchání; Tvořivé činnosti s literárním textem</i>
VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍL	Převzít zodpovědnost za svoji bezpečnost Pochopit, že se dá úrazu předcházet Rozvíjet rozhodovací schopnosti Rozvíjet schopnost hledat různá řešení
ČASOVÁ NÁROČNOST	3 x 45 min Dle organizace práce s tématem 2–3 vyučovací hodiny
OČEKÁVANÉ VÝSTUPY ŽÁKA	Žák: ☐ si uvědomuje, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí (místo vlastní bezpečnosti je preferováno – neprovinít se, neklamát rodiče, učitele apod.), ☐ si uvědomuje, že rozhodnutí k bezpečnému nebo rizikovému chování může ovlivnit osobní potřeba „zážitku“ (zde výlet se třídou na kole), ☐ si uvědomuje své reakce a porozumí svým reakcím ve stresu, ☐ vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu, ☐ uvědomuje si následky svých rozhodnutí, ☐ vyjádří svůj názor a odůvodňuje své rozhodnutí.
ORGANIZACE	Pro průběh hodiny bude vhodné uspořádat prostor ve třídě tak, že si žáci sednou do kruhu, anebo v prostoru dát lavice k sobě tak, aby spolupracující skupinka dětí mohla sdílet jeden prostor a nebyla rušena další skupinkou. Každopádně ponechat „klasické“ třídní uspořádání není příliš vhodné.

První fáze práce s příběhem

Činnost učitele

Činnost žáka

Úvodní motivační fáze

Žáci poslouchají příběh.

Učitel uvede téma a přečte příběh – dilema, které se bude řešit.

Časová náročnost: cca 5 min

Příběh:

„Tome, pospěš nebo ten výlet nestihneš!“ pobídla mě mamka, zatímco jsem si čistil zuby v koupelně. Vypláchl jsem si pořádně pusku a vyběhl ven jak tornádo. Dneska jedem se třídou na kola a já se nemůžu dočkat.

„Máš všechno? Chráníče, batoh, svačinu, přilbu?“ kontroloval mě táta, ale to už jsme dávno nasedali do auta.

„Jasně, tati!“ odkývl jsem mu, když jsem si v duchu odškrtnul věci ze seznamu.

„A máš tu novou přilbu, že jo?“ strčil klíčky do zapalování a nastartoval. Ve mně ale hrklo. Jak jsem spěchal, omylem jsem si vzal nakřáplou helmu, ve které jsem už boural loni v létě, a tehdy mi asi zachránila život. Ale sama to chudák odnesla. Co si počnu? Když se vrátíme, nestihneme odjezd od školy. Jenže co když ve škole nebude náhradní helma na půjčení a musel bych zůstat doma? Třeba nikdo nepozná, že moje helma je rozbitá...”

Časová náročnost: cca 5 min

Organizační fáze

Učitel sdělí, že se bude pracovat skupinově – domluví se pravidla pro skupinovou práci, event. pokud jsou již domluvená, tak na ně odkáže, znovu je přečte.

Žáci se rozdělí do skupin. Vytvoří si pracovní prostor tak, aby se navzájem jednotlivé skupiny nerušily.

Učitel požádá žáky, aby se rozdělili do skupin (doporučujeme, aby v každé skupince bylo maximálně osm žáků, aby byla větší pravděpodobnost, že se každý zapojí).

Časová náročnost: cca 10 min

Pracovní fáze

Učitel zadá úkol vymyslet (napsat) dokončení celého příběhu. Učitel dá čas na dokončení příběhu, pohlídá, aby každá skupina pracovala samostatně, event. v rámci skupiny pohlídá, aby se zapojilo více žáků, ne pouze jeden nebo dva iniciativnější (čím menší skupinka, tím lépe, ale s větším počtem skupin než čtyři se bude pracovat obtížněji).

Žáci hovoří o tématu, hledají různá řešení a dotváří konec příběhu podle toho, jak se domnívají, že bude chlapec jednat.

Časová náročnost: cca 5 min

Učitel vyzve žáky, aby vybrali mluvčí za své skupiny.

Žáci v každé skupině vyberou ze svého středu své mluvčí (jednoho až dva), kteří ostatní seznámí s tím, co skupina vymyslela (alternativou je, pokud je více času a kreativity, že žáci ve skupinách napíší scénář a celou situaci pak přehrají).

Časová náročnost: cca 15 min

Učitel vyzve mluvčí každé skupiny, aby prezentovali svůj dokončený příběh.

Mluvčí skupin postupně seznamují ostatní spolužáky se svým závěrem (žáci přečtou, převypráví nebo zahrají konec příběhu).

Časová náročnost: cca 5 min

Závěr první hodiny

Učitel shromáždí všechny varianty řešení pro další práci. Řešení sepisuje na flipchart, papír, tabuli apod.

Žáci společně sestavují seznam všech řešení dilematu.

Pokyny pro učitele

- ☐ Nehodnotit příběhy žáků tím způsobem, že by sděloval – „Toto se mi nezdá moc dobré, představte si, že by skutečně jel s tou rozbitou přílbou, to by se mohl zabít.“
- ☐ Podnítit žáky v tom, aby vymýšleli vlastní řešení, **přinášeli vlastní nápady**
- ☐ Bude ale vhodné, pokud bude komentovat příběhy dětí, v konkrétním příběhu **pojmenovávat rozhodovací schémata** (např.):
 - „Takže ve vašem příběhu se chlapec rozhodoval jen podle toho, že se mu chtělo jet na výlet.“
 - „V tom vašem příběhu se chlapec rozhodoval podle toho, aby byl v bezpečí.“
 - „V tom vašem příběhu se jeho chování řídilo především tím, aby na to nikdo nepřišel.“
- ☐ Výstupem v této fázi může být například **seznam schémat**, jak se v daném dilematu může dítě rozhodovat, který je napsán na tabuli, flipchartu atd.
- ☐ Žáci mohou někdy nabízet pouze sociálně přijatelné dokončení příběhu (event. sociálně přijatelné emoce) – takže v tématu Přílba např. všechny příběhy končí tak, že si chlapec hned uvědomí, že má špatnou přílbu a řekne to rodičům... ; žáci často vědí, co je „správné“ říkat a co chtějí dospělí slyšet nebo si jsou nejisté tím, zda mohou sdělovat i takové nápady, které jsou sice ze života, ale nemusí být přijímány pozitivně.
- ☐ Úkolem učitele je „legalizovat“ i ty scénáře, kde hlavní hrdina nejedná „správně“, může žákům naznačit, že jsou si jejich řešení příběhů hodně podobná, a že by chtěl, aby se znovu ve skupinách zamysleli nad tím, jaké ještě další možnosti ukončení má příběh, který četl. Může žáky podpořit v tom, že sdělí, že nejde o to, aby jejich příběhy měly „správné řešení a průběh“, ale aby byly ze života a že dospělí i děti znají takové okamžiky v životě, kdy se rozhodují na základě toho, že si něco moc přejí, i když vědí, že to úplně správné není.

Modifikace

- ☐ Existuje spousta možností, na co se v příběhu zaměřit – výše uvedeno bylo zaměření na děj příběhu a především chování chlapce – hlavního aktéra, ale stejně tak je možno se zaměřit např. na ostatní aktéry – učitel může komentovat „Aha, tady se tatínek zlobí a reaguje trestem.“ vs. „Tady je také nazlobený, ale snaží se synovi hned pomoci, jde koupit rychle novou přílbu.“ nebo „Tady paní učitelka hned zakáže dítěti jet na výlet.“ vs. „Ve vašem příběhu nabízí učitelka, že celá třída vyjede o deset minut později a ona mezitím dojde ke školníkovi půjčit přílbu.“
- ☐ Doporučujeme **zaměřovat** se téměř vždy **na emoce** aktérů příběhů, protože ty jsou nejčastěji motivy pro různé způsoby chování; tzn. poté, co se k dokončení příběhu vyjádří všichni, vrátit dění do skupinek s otázkou: **„Jak se asi v jednotlivých pasážích příběhu jeho aktéři – chlapec, co jede na výlet, jeho rodiče, spolužáci, učitel – cítili?“** (alternativa – žáci se mohou pokusit tyto emoce vyjádřit výtvarně – opět záleží na čase, chuti, možnostech).

Druhá fáze práce s příběhem

Činnost učitele

Činnost žáka

Úvodní motivační fáze

Učitel přečte příběh, se kterým žáci pracovali v předcházející hodině, a zopakuje všechna navrhovaná dokončení příběhu.

Žáci poslouchají příběh. Spolu s učitelem opakují a doplňují seznam navrhovaných dokončení příběhu.

Časová náročnost: cca 5 min

Organizační fáze

Učitel se rozhodne, zda vrátí dění do menších skupinek nebo bude pracovat již s celou třídou.

Žáci při variantě rozdělení do skupinek vytvoří jednotlivé skupinky.

Pozn.

Skupinky nemusí být ve stejném složení jako v předcházejících aktivitách. Žáci se mohou rozdělit do skupinek podle návrhu zakončení příběhu. Tzn., mohou vytvořit vždy skupinku žáků, kde se všichni členové přiklání ke stejnému řešení.

Časová náročnost při variantě rozdělení do skupinek: cca 5 min

Pracovní fáze

Učitel se ptá žáků:

- ☐ co si myslí o jednotlivých strategiích,
- ☐ co si myslí o emocích, které se v příběhu objevily, o tom jak emoce ovlivňují chování, vnímání situace atd.

Pozn.

Opět je organizačně lepší, pokud tato dvě témata nebudou směřována; i když v reálném životě směřována jsou.

Varianty otázek zaměřených na strategii řešení příběhu:

- ☐ Co si myslíte o tom, že chlapec lhal?
- ☐ Proč to udělal?
- ☐ Rozumíte mu v tom?
- ☐ Jaké z toho měl zisky?
- ☐ Má tento způsob jednání v sobě také nějaká rizika?

Žáci vzájemně na každé téma diskutují a obhajují důvody, proč se situace vyvíjela právě jejich zvoleným způsobem. Hovoří o jednotlivých tématech.

Pozn.

V tomto směru je u žáků prohlubováno uvědomění – žáci přemýšlejí o tématu, jednotlivých strategiích, hodnotí je, zaujímají k nim postoj.

Časová náročnost: cca 10 min

Varianty otázek zaměřených na práci s emocemi:

Např.:

- ☐ Jak ovlivnil chování chlapce strach?
- ☐ Z čeho vlastně byl?
- ☐ Rozumíte tomu, že se bál?
- ☐ Ovlivnily jeho emoce to, jak celou situaci vnímal?
- ☐ Uvědomoval si pak rizika nebo je spíše přehléžel?

Žáci diskutují o emocích aktérů příběhu.

Pozn.

V prvním období práce se žáky je vhodnější rozdělit diskuzní témata „strategie“ a „emoce“ do dvou samostatných hodin. Diskuzní témata vyžadují větší časovou dotaci.

Časová náročnost: cca 10 min

Závěr druhé hodiny

Učitel v diskuzi s žáky (tabule, flipchart) shrne následující:

- ☐ Situace dilematu je možno zvládat pomocí různých konkrétních strategií.
- ☐ Každá strategie má své silné stránky i slabiny, pozitiva a rizika.
- ☐ Jednotlivé strategie vyvolávají v různých lidech různé hodnocení a postoje.

Žáci spolu s učitelem zaznamenávají (nejlépe na flipchart nebo za použití grafického programu do počítače) různé strategie, jejich silné a slabé stránky, a jimi vyvolané emoce.

Žáci měli možnost si uvědomit své vlastní postoje a názory na jednotlivé strategie řešení dilematické situace, možnost uvědomit si i rizika a výhody některých strategií (už tím se s nimi identifikují, s některými více a s některými méně, a pravděpodobně si představují, jak by v dané situaci reagovali oni, což má přesah do jejich fungování v životě).

Pozn.

Vhodné je zpracování pomocí myšlenkové mapy, ke které se může učitel kdykoliv vrátit.

Časová náročnost: cca 10 min

Závěr hodiny, kdy třída zpracovávala téma „emoce“:

Učitel v diskuzi s žáky (tabule, flipchart) shrne následující:

- ☐ Dilemata vyvolávají v aktérech různé emoce.
- ☐ Tyto emoce ovlivňují vnímání situace aktéry a také motivují chování.

Žáci měli možnost si uvědomit své vlastní postoje a názory k jednotlivým emocím. Měli možnost si uvědomit, zda a které emoce ovlivňují vnímání situace a chování v situaci rizikové (už tím se s nimi identifikují, s některými více a některými méně, a pravděpodobně si představují, jak by v dané situaci reagovali oni, což má přesah do jejich fungování v životě).

Pokyny pro učitele

V této fázi může být už učitel aktivnější ve sdělování vlastních názorů. Může vnášet svůj pohled, pokud má dojem, že děti něco nenapadá (např. „Podle mne tím lhaním ztrácí chlapec taky důvěru, nejen pro tuto situaci, ale třeba i do dalších situací.“), může upozorňovat na některá rizika, může naopak vnášet shovívavější pohled na některé prohřešky. Při vyjadřování názorů by se měl vyjadřovat v já-formě, aby dětem bylo jasné, že jde o jeho osobní názor a ne vyšší pravdu. Měl by své názory stavět vedle názorů dětí, ne nad ně.

Modifikace

Při návratu aktivity do malých skupinek, může být zajímavé, pokud komentují jednotlivé skupinky příběhy sobě navzájem. Žáci obhajují a vysvětlují názory, postoje a emoce aktérů navrhované strategie.

Třetí fáze práce s příběhem**Činnost učitele****Činnost žáka****Úvodní motivační fáze**

Učitel postupně odkrývá myšlenkovou mapu a spolu s žáky zapakuje, o čem v minulých hodinách diskutovali.

Žáci hovoří o jednotlivých strategiích a emocích.

Časová náročnost: cca 10 min

Pracovní fáze

Žáci diskutují o jednotlivých otázkách.

Učitel se ptá:

- ☐ jak by se žáci chovali v podobných situacích,
- ☐ jestli podobné situace znají a jak se v nich chovají,
- ☐ jaké strategie z těch, o kterých se bavili, používají,
- ☐ jestli tyto strategie mají stejná rizika, která probírali, popř. zmínit odlišnosti.

Časová náročnost: cca 15–30 min dle míry otevřenosti dětí i učitele

Závěr třetí hodiny

Učitel klade otázky a vede diskuzi zaměřenou na sebereflexi toho,:

- ☐ co žákům povídání přineslo,
- ☐ co bylo pro žáky důležité nebo nové.

Žáci diskutují o tématech.

Úplný závěr – ocenění nasazení, snahy a ochoty spolupracovat na tématu.

Pokyny pro učitele

- ☐ V této fázi práce s příběhem je možno proces identifikace s jednotlivými názory, postoji a chováním v probíraných situacích podpořit tím, že se učitel zaměří na hledání a uvědomování přesahů a podobností mezi fiktivním příběhem a reálným životem žáků.
- ☐ Důležitá je v této fázi citlivost, nehodnocení žáků stylem „děláš to špatně“, komunikace dle pravidel dialogu jako setkání (viz teoretická část metodiky, kap. Jak funguje komunikace), důraz je také kladen na pocit bezpečí – žáci jasně vědí, že nemusí odpovídat, pokud nechťejí, nejde o zkoušení, ale o sdílení.
- ☐ V závěru práce s příběhem (stejně jako v závěru každé jednotlivé fáze práce s příběhem) by měla přijít reflexe práce – tzn. otázka na to, co si žáci uvědomili, co jim povídání přineslo, co bylo pro ně důležité nebo nové. Mohou se ve stručnosti shrnout témata, která byla probírána, event. závěry, ke kterým skupina dospěla.

Modifikace

Žáci zapisují do svého portfolia, jaké nové informace o sobě získali, co jim tematická hodina přinesla.

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Cesta z koupaliště

Příběh:

„Tak už lez!“ zakřičel na mě Jirka zespoda žebříku skokanského můstku a já přidal. Posledních pár schůdků a už jsem stál na kraji skokánku. Byla to pěkná výška, přes tři metry. Najednou se mi dolů nějak nechtělo, když jsem se díval na bazén, který pode mnou vypadal jako dětské brouzdaliště.

„Skákej už, poseroutko, za hodinu zavíraj!“

„Počkej, jak to myslíš, za hodinu?! To už je šest?!“

„Ne, je půlnoc, jasně, že je šest,“ opáčil nevrlé a já se zhrozil. Za půl hodiny naši odjížděj na chatu. Slíbil jsem jim, že budu celý den doma a budu se učit, protože jsem dostal pětku, jenže kluci trvali na tom, že musíme vyzkoušet tenhle nový můstek. Co mám dělat?!

Bude to děsně průšvih, jestli doma nebudu. Jenže musel bych jet děsně rychle, abych to stihl a vzít to zkratkou po hlavní silnici, po které nesmím jezdit, protože by mě mohlo srazit auto. Jenže když tu nezůstanu s kámošema do zavíračky, budou mě mít za sraba...

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Chlapec, Jirka, kamarádi.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Lidé na koupališti.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Rodiče, sourozenci, další účastníci silničního provozu, spolužáci, ...

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se chlapec rozhodl

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnost, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se chlapec v tvém pokračování rozhodoval?

Co ho vedlo právě k tomuto řešení?

Co mu připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěl dosáhnout?

Čemu chtěl předejít?

Čemu se chtěl vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskoval chlapec svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomoval si rizika?

Jaké nebezpečí chlapci hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se chlapec cítil?

Obával se něčeho?

Měl z něčeho radost?

Zlobil se na něco (někoho)?

Byl z něčeho nešťastný?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí;

žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata;

žák rozvíjí sebedoporu – schopnost odmítnout a ohradit se vůči většinovému tlaku.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování různých slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – odhad výšky a vzdálenosti, převod jednotek - metrů na centimetry

Závislosti, vztahy a práce s daty – orientace v čase

Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus

Vyhledávání informací a komunikace – vyhledávání informací o vztahu výšky a rychlosti při pádu (skoku), následcích dopadu

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit apod.) ve své obci místo, kde by se podobný příběh mohl odehrávat

Lidé kolem nás – vyjádřit vztahy mezi kamarády

Lidé a čas – časové údaje při řešení situací v denním životě

Člověk a zdraví – zranitelnost lidského těla, odhad svých schopností a možností; odmítání nátlaku

Umění a kultura

Hudební výchova

Vokální činnosti – melodizace textů (nasazení a tvorba tónu dle děje – naléhavost, výsměch, obava apod.)

Instrumentální činnosti – melodizace textu („Bude to děsnej průšvih, jestli doma nebudu. Jenže musel bych jet děsně rychle, abych to stihl a vzít to zkratkou po hlavní silnici, po které nesmím jezdit, protože by mě mohlo srazit auto. Jenže když tu nezůstanu s kámošema do zavíračky, budou mě mít za sraba...“), hudební improvizace

Výtvarná výchova

Rozvíjení smyslové citlivosti – vytváření sestav ve statickém i dynamickém chápání interakce s realitou (prostředí a atmosféra děje na koupališti, výtvarné vyjádření následků řešení situace)

Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření charakterových vlastností a postojů osob

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Činnosti ovlivňující zdraví – příprava organismu před pohybovou činností (zkušenosti se skokem do vody, význam tréninku, význam plavání)

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností – základní plavecké dovednosti, prvky sebezáchrany a prevence úrazů

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření pocitů (strachu, nátlaku, výsměchu) tónem hlasu („Skákej už, poseroutko, za hodinu zavíraj!“ „Počkej, jak to myslíš, za hodinu?! To už je šest?!“ „Ne, je půlnoc, jasně, že je šest!“ opáčil nevrle a já se zhrozil. Za půl hodiny naši odjížděj na chatu. Slíbil jsem jim, že budu celý den doma a budu se učit, protože jsem dostal pětku, jenže kluci trvali na tom, že musíme vyzkoušet tenhle nový můstek. Co mám dělat?!“)

Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí

Recepce a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace, ...)

Etická výchova

Základní komunikační dovednosti – komunikace citů, emocí a postojů (jak se chlapec cítil, co prožívali kamarádi, co prožívají rodiče)

Pozitivní hodnocení sebe a druhých – sebepoznání (chování v obdobné situaci)

Základy asertivního chování – rozvíjení schopnosti odmítnutí (jak měl chlapec reagovat)

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Míč na silnici

Příběh

„Hele, kluci, hodte mi ten míč, chytím ho s výskokem!“ vytahoval se Jakub a couvl od nás k silnici.
„Neblbni, musíme ho donést do tělárny rychle, jinak bude trenér pěnit,“ bránil jsem se a přidal do kroku.
„Nebud' poseroutka.“
„Kluci, nezdržujte se!“ zavolala k nám dozadu učitelka, která měla za úkol nás dovést k trenérovi na výběrovky do fotbalového družstva.
„Tak dobře, chytej!“ vyndal jsem míč z tašky a nadhodil mu ho obloučkem do vzduchu. Kuba po něm vyskočil, ale chyběl mu malinkatý kousíček. Minul a míč skončil na silnici.
„To se ti teda povedlo, co teď?“
„Jak, povedlo? Tys chtěl, abych ti ho hodil“ bránil jsem se dotčeně a zoufale koukal na míč uprostřed rušné silnice.
„Seber ho, úča si toho nevšímne...“

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Chlapec s míčem, Jakub, učitelka.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Spolužáci, řidiči projíždějících aut, ostatní účastníci provozu.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Trenér, rodiče, sourozenci.

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se chlapec rozhodl

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnost, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se chlapec v tvém pokračování rozhodoval?

Co ho vedlo právě k tomuto řešení?

Co mu připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěl dosáhnout?

Čemu chtěl předejít?

Čemu se chtěl vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskoval chlapec svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomoval si rizika?

Jaké nebezpečí chlapci hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se chlapec cítil?

Obával se něčeho?

Měl z něčeho radost?

Zlobil se na něco (někoho)?

Byl z něčeho nešťastný?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí; žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – statistický průzkum dopravního zatížení v místě pravděpodobného děje

Závislosti, vztahy a práce s daty – vyhodnocení průzkumu a modelování grafů

Nestandardní aplikační úkoly a problémy – výpočet počtu osob, které mohla událost ovlivnit (v daném okamžiku projíždělo místem „x“ vozidel, ve kterých bylo „x“ cestujících; případná nehoda by měla vliv na život „x“ lidí)

Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus

Vyhledávání informací a komunikace – práce s mapou (vyhledávání pravděpodobného místa děje)

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit apod.) ve své obci místo, kde by se podobný příběh mohl odehrávat

Lidé kolem nás – vyjádřit vztahy mezi kamarády

Člověk a zdraví – zranitelnost lidského těla

Umění a kultura

Hudební výchova

Vokální činnosti – melodizace rozhovoru „To se ti teda povedlo, co teď?“ „Jak, povedlo? Tys chtěl, abych ti ho hodil“ „Seber ho, už si toho nevšímne...“

Instrumentální činnosti – melodizace děje, hudební improvizace (nápodoba zvuků – dětské hlasy, dopad míče, smyk auta, brzdy aut, výkřiky svědků apod.)

Výtvarná výchova

Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření charakterových vlastností a postojů osob

Člověk a zdraví

Tělesná výchova – správné uchopení míče; chytání v nečekaném okamžiku – rozvíjení rychlé reakce

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření nálady tónem hlasu („To se ti teda povedlo, co teď?“)

Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí

Recepte a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace, ...)

Etická výchova

Základy asertivního chování – rozvíjení schopnosti odmítnutí (jak měl chlapec reagovat)

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Zaseknutý pás v autě

Příběh

*„Pane bože, tak už si vezmi tu bundu a jdem!“ otec už zase pění. Táhne nás zase na jednu z těch jeho úžasných verzí zábavného večera. Tentokrát se fakt vytáhl, výstava s volným vstupem na modely z kartónu. Koho to má jako zajímat? Je přece naprosto jasný, že to bez svojí mp3 nemůžu přežít. Konečně jsem ji našel, a tak sedám do auta.
„Neuděláš bez toho krok, že my ti to vůbec kupovali!“ To už ale mačkám play a pouštím si tu novou od Green Day.
„Zapni si pás... Zapni si pás, říkám!“ zařeve tatka tak, abych to slyšel i přes sluchátka a už startuje.
„Prosím tě neví na něj už.“ zastává se mě mamka a zavírá za sebou dodatečně dveře od auta. Udělám do zrcátka otrávenej obličej, ale přeci jen se po pásu natáhnu. Zkusím za něj šknout, ale nejde ven, zasekl se mezi sedadlem. Škubnu znova a nic.
„Brzdi, vždyť už máš oranžovou!“ Táta ale mamku neslyší. Táta jí nikdy neslyší. Jako vždy pění a je mu všechno jedno i předpisy, jede jako splašený. Co kdyby nám modely z kartonu utekly? Vždyť by to byla katastrofa! Ale momentálně mě tahle vyhlídka nijak nevaří, spíš se děsím toho, že už jsme projeli další křižovatku na červenou a pás ne a ne povolit.*

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Chlapec, tatínek, maminka.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Ostatní účastníci silničního provozu.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Prarodiče, kamarádi, učitelé, ...

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se chlapec rozhodl

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnost, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se chlapec v tvém pokračování rozhodoval?

Co ho vedlo právě k tomuto řešení?

Co mu připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěl dosáhnout?

Čemu chtěl předejít?

Čemu se chtěl vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskoval chlapec svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomoval si rizika?

Jaké nebezpečí chlapci hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se chlapec v příběhu cítil?

Obával se něčeho?

Měl z něčeho radost?

Zlobil se na něco (někoho)?

Byl z něčeho nešťastný?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí; žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování různých slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – statistický průzkum, kolik cestujících jezdí nepřipoutaných a riskuje život svůj i dalších spolucestujících

Závislosti, vztahy a práce s daty – vyhodnocení průzkumu a modelování grafů

Nestandardní aplikační úkoly a problémy – výpočet počtu osob, které mohla událost ovlivnit (v daném okamžiku při průjezdu křižovatkou na červenou mohlo projíždět místem „x“ vozidel, ve kterých bylo „x“ cestujících; případná nehoda by měla vliv na život „x“ lidí)

Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus; návrh dopravní situace v křižovatce v různých programech (Word, Excel, PowerPoint, grafický program, ...)

Vyhledávání informací a komunikace – práce s mapou (vyhledávání pravděpodobného místa děje)

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit apod.) ve své obci místo, kde by se podobný příběh mohl odehrávat

Lidé kolem nás – vyjádřit vztahy členů rodiny, funkce rodiny

Lidé a čas – návaznost a vliv děje z minulosti na děj v současnosti a budoucnosti (co se událo před případnou nehodou, co situaci ovlivnilo, co může ovlivnit životy dalších lidí v budoucnosti); porovnání života rodiny a trávení volného času dříve a nyní

Člověk a zdraví – zranitelnost lidského těla – při nárazu auta zepředu, zboku, při použití pásů, se špatně použitými pásy, bez pásů

Umění a kultura

Vokální činnosti – melodizace textu („Děsím se toho, že už jsme projeli další křižovatku na červenou a pás ne a ne vyndat.“)

Instrumentální činnosti – melodizace děje; hudební improvizace na téma („co bude následovat“)

Rozvíjení smyslové citlivosti – ilustrace příběhu situace v křižovatce – rozvržení objektů v ploše, vzájemné vztahy

Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření charakterových vlastností a postojů osob; výtvarné vyjádření následků

Ověřování komunikačních účinků vizuálně obrazného vyjádření – porovnávání výtvarného vyjádření emocí; porovnávání výtvarného vyjádření následků děje (jak vidí následný děj spolužáci, jaké prožívají emoce)

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Činnosti ovlivňující zdraví – význam pohybu pro zdraví (proč upřednostnit pěší docházení před jízdou autem), zvyšování kondice, vytrvalosti, pohyblivosti

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností – zvyšování obratnosti pro pohyb v malém prostoru (pro manipulaci s pásy v autě, např. v případě zaseknutí pásu za zadním sedadlem)

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření naléhavosti tónem hlasu („Brzdi, vždyť už máš oranžovou!“)

Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí

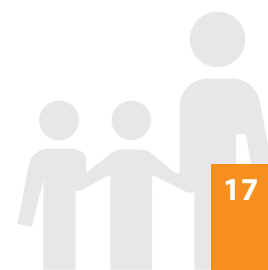
Recepte a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace, ...)

Etická výchova

Základy komunikačních dovedností – úprava textu dle základních komunikačních pravidel (vhodnější forma rozhovoru mezi rodiči; vhodná forma sebezprosažení dítěte)

Pozitivní hodnocení sebe a druhých – rozvíjení vztahu k vlastnímu životu (ochrana života a zdraví – proč měl chlapec oznámit, že pás nemůže použít; co by se stalo, kdyby vše rodičům řekl; co je důležité a proč)

Základy asertivního chování – rozvíjení sebestodpory (jak měl chlapec reagovat)

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Pes Max

Příběh

„Brzdi, Maxi, nežeň tak!“ pokárám svého labradora, který přede mnou uhání, jak kdybychom na kolečkový brusle nevyrazili pět let. A přitom to psisko každé víkend беру ven se proběhnout. Ještě aby ne, když tu v parku potkávám toho hezkýho kluka se svou fenkou, jak cvičí na soutěž. Jenže dneska tu jezdím už hodinu a on nikde. Dokonce jsem to vzala stezkou po okraji parku, hned vedle silnice, abych ho náhodou někde neminula. Neměla bych tu jezdit, Max je skoro ještě štěně a pořád mě někam tahá. Na malou chvíli jsem mu přestala věnovat pozornost, protože tu byl On. Byl přímo naproti, na druhé straně silnice a čekal, až mu blikne zelená, aby s Eliškou, jak se jeho fenka jmenuje, mohl přejít. Zamával mi hned, jak mě uviděl. V tom ale ucítím v ruce silný cuknutí a Max se okamžitě rozběhl za kamarádkou, div mi vodítko nevytrhl z ruky.

„Maxi, počkej!“ zakřičím na něj, ale to psisko neposlouchá, žene se přímo doprostřed silnice a mě táhne sebou.

„Maxi, ne!“ Najednou uslyším troubení autobusu. Je blízko...

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Dívka, pes Max, chlapec, fenka Eliška.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Ostatní účastníci silničního provozu, řidič a cestující v autobusu.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Rodiče, kamarádi a spolužáci, učitelé, ale i např. příbuzní řidiče a cestujících v autobusu (v případě prudkého zastavení může dojít k úrazu cestujících; při nehodě dívky s autobusem nese následky i řidič apod.).

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se dívka rozhodla

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnost, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se dívka v tvém pokračování rozhodovala?

Co ji vedlo právě k tomuto řešení?

Co ji připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěla dosáhnout?

Čemu chtěla předejít?

Čemu se chtěla vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskovala dívka svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomovala si rizika?

Jaké nebezpečí dívky hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se dívka v příběhu cítila?

Obávala se něčeho?

Měla z něčeho radost?

Zlobila se na něco (někoho)?

Byla z něčeho nešťastná?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí; žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata;

žák si uvědomuje své reakce v extrémní zátěžové situaci – volba mezi vlastním bezpečím a bezpečím zvířete, ke kterému má postava emoční vazbu.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování různých slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – statistický průzkum dopravního zatížení v místě pravděpodobného děje

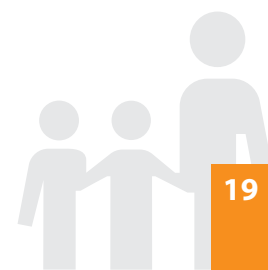
Závislosti, vztahy a práce s daty – vyhodnocení průzkumu a modelování grafů

Nestandardní aplikační úkoly a problémy – výpočet počtu osob, které mohla událost ovlivnit (v daném okamžiku projíždělo místem „x“ vozidel, ve kterých bylo „x“ cestujících; případná nehoda by měla vliv na život „x“ lidí)

Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus

Vyhledávání informací a komunikace – práce s mapou (vyhledávání pravděpodobného místa děje)

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit apod.) ve své obci místo, kde by se podobný příběh mohl odehrávat

Lidé kolem nás – vyjádřit vztahy mezi lidmi

Člověk a zdraví – zranitelnost lidského těla; bezpečné chování ve stresových životních situacích; odpovědnost za své zdraví

Umění a kultura

Hudební výchova

Vokální činnosti – melodizace příběhu („Maxi, počkej! zakřičím na něj, ale to psisko neposlouchá, žene se přímo doprostřed silnice a mě přímo s ním. „Maxi, ne!“ Najednou uslyším trubení autobusu. Je blízko...“)

Instrumentální činnosti – melodizace děje, hudební improvizace (nápodoba zvuků – dětské hlasy, dopad míče, smyk auta, brzdy aut, výkřiky svědků apod.)

Výtvarná výchova

Rozvíjení smyslové citlivosti – rozvržení prvků v ploše, vzájemné vztahy (pes – autobus, chlapec – dívka, silnice – park, ...)

Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření pohybu; výtvarné vyjádření rizika a stresové situace

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Činnosti ovlivňující zdraví – význam pohybu pro zdraví; vliv jízdy na kolečkových bruslích na zdraví; správné držení těla; výběr správně cesty pro bezpečnou jízdu

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností – nácvik rychlé reakce a zastavení na kolečkových bruslích, zvládání základních technik pohybu na bruslích

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření nálady tónem hlasu („Brzdi, Maxi, nežeň tak!“ pokárám svého labradora, který přede mnou uhání, jak kdybychom na kolečkový brusle nevyrazili pět let.“)

Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí

Recepte a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace, ...)

Etická výchova

Základní komunikační dovednosti – komunikace citů (identifikace s pocity smutku, strachu, radosti)

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Železniční přejezd

Příběh

„Hej, Honzo! Nelez tam, za chvíli pojede vlak!“ slyším, jak na mě křičí Jana, když se skláním pod železniční závorou. „No a? Ještě tu přece není. Čekáme tu už deset minut, takhle ten koncert nestihnem. Tak nebud' labuť a polez taky,“ dovymlouvám jí a snažím se vypadat jako hrdina, ale mám docela strach. Ovšem nechat si ujít tu nejbáječnější kapelu s tou nejbáječnější holkou pod sluncem? To ani náhodou. „Nebližni, nelez tam, vždyť tu může být každou chvíli!“ pořád mi to rozmlouvá jak nějaká hysterka a já mám srdce v kalhotách, když už slyším z dálky svištění blížícího se vlaku. Ale moje tělo si nedá říct. Noha sama od sebe udělala krok a já najednou stojím před kolejištěm. Co teď?

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Honza, Jana.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Strojvůdce, cestující ve vlaku, další účastníci silničního provozu.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Rodiče, učitelé, kamarádi,...

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se chlapec rozhodl

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnosti, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se chlapec v tvém pokračování rozhodoval?

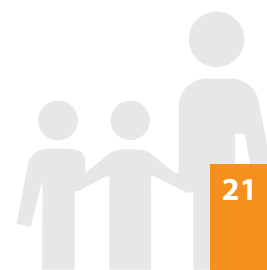
Co ho vedlo právě k tomuto řešení?

Co mu připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěl dosáhnout?

Čemu chtěl předejít?

Čemu se chtěl vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskoval Honza svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomoval si rizika?

Jaké nebezpečí Honzovi hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se chlapec cítil?

Obával se něčeho?

Měl z něčeho radost?

Zlobil se na něco (někoho)?

Byl z něčeho nešťastný?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí; žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování různých slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – počet vlakových přejezdů v blízkosti obce; počet projíždějících vlaků za určitý časový interval; průzkum rizikového chování na přejezdu

Závislosti, vztahy a práce s daty – navrhování jízdního řádu; vyhodnocování průzkumu;

Nestandardní aplikační úkoly a problémy – výpočet počtu osob, které mohla událost ovlivnit (ve vlaku může být „x“ cestujících, strojvůdce, průvodčí, u přejezdu může být „x“ aut, atd.)

Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus

Vyhledávání informací a komunikace – práce s mapou (vyhledávání pravděpodobného místa děje)

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit, apod.) ve své obci a okolí místo, kde by se podobný příběh mohl odehrávat; objevit, jaké má přejezd bezpečnostní prvky
Lidé kolem nás – vyjádřit vztah mezi Janou a Honzou
Lidé a čas – porovnat současné bezpečnostní prvky na přejezdech s historickými prvky; vyhledat historickou železnici, obrázky starých vlaků, srovnat rychlost starých vlaků se současnými
Člověk a zdraví – zranitelnost lidského těla, následky na zdraví a životě při nedodržování bezpečného chování na přejezdu

Umění a kultura

Vokální činnosti – melodizace rozhovoru („Hej, Honzo! Nelez tam, za chvíli pojede vlak!“ „No a? Ještě tu přece není. Čekáme tu už deset minut, takhle ten koncert nestihnem. Tak nebuď labuť a polez taky.“)
Instrumentální činnosti – melodizace děje, hudební improvizace (nápodoba zvuků – dětské hlasy, dopad míče, smyk auta, brzdy aut, výkřiky svědků, apod.)
Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření charakterových vlastností a postojů osob

Člověk a zdraví

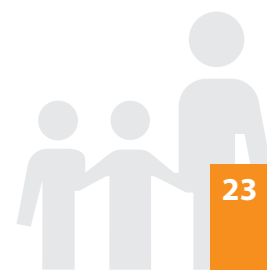
Tělesná výchova
Činnosti ovlivňující zdraví – rozvíjení rychlosti a vytrvalosti pro jízdu na kole; dodržování bezpečnosti
Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností – pohybové činnosti (cyklistika na hřišti, cyklovýlety)
Činnosti podporující pohybové učení – měření a posuzování pohybových dovedností (pohybové testy na kole – jízda zručnosti, zastavení)

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření nálady tónem hlasu („Neblbni, nelez tam, vždyť tu může být každou chvíli!“ pořád mi to rozmlouvá jak nějaká hysterka a já mám srdce v kalhotách, když už slyším z dálky svištění blížícího se vlaku.“)
Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí
Recepte a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace...)

Etická výchova

Základy komunikačních dovedností – komunikace citů (identifikace s pocity Jany a Honzy)
Pozitivní hodnocení sebe a druhých – zhodnocení postoje Jany
Tvořivost a základy spolupráce – elementární prosociálnost (vyjádření obavy o Honzu)

TÉMATICKÝ LIST: Dilema pro Gestalt přístup

Téma: Rozbitá přilba

Příběh

*„Tome, pospěš nebo ten výlet nestihneš!“ pobídla mě mamka, zatímco jsem si čistil zuby v koupelně. Vypláchl jsem si pořádně pusu a vyběhl ven jak tornádo. Dneska jedem se třídou na kola a já se nemůžu dočkat.
„Máš všechno? Chrániče, batoh, svačinu, přilbu?“ kontroloval mě táta, ale to už jsme dávno nasedali do auta.
„Jasně, tatí!“ odkývl jsem mu, když jsem si v duchu odškrtnul věci ze seznamu.
„A máš tu novou přilbu, že jo?“ strčil klíčky do zapalování a nastartoval. Ve mně ale hrklo. Jak jsem spěchal, omylem jsem si vzal nakráplou helmu, ve které jsem už boural loni v létě, a tehdy mi asi zachránila život. Ale sama to, chudák, odnesla. Co si počnu? Když se vrátíme, nestihneme odjezd od školy. Jenže, co když ve škole nebude náhradní přilba na půjčení a musel bych zůstat doma? Třeba nikdo nepozná, že moje helma je rozbitá...*

ÚČASTNÍCI PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje, že každé rozhodnutí může ovlivnit jeho život i životy dalších lidí.

1. Vypiš přímé účastníky příběhu, kteří v něm vystupují.

Tom, maminka, tatínek.

2. Vypiš přímé účastníky, o kterých se v příběhu nepíše, ale jsou pravděpodobně ve stejný okamžik na místě, kde se děj odehrává.

Další účastníci silničního provozu.

3. Vypiš nepřímé účastníky příběhu, které může událost ovlivnit.

Učitelé, spolužáci, prarodiče, ...

DOKONČENÍ PŘÍBĚHU

Očekávaný výstup:

Žák hledá řešení a uvědomuje si, že každý problém má obvykle více možností řešení.

4. Dokonči příběh tak, jak se domníváš, že se bude děj vyvíjet dál.

5. Sepiš s kamarády všechny varianty, jak se může děj vyvíjet.

6. ODPOVĚZTE SI NAVZÁJEM NA OTÁZKY:

A) Analýza strategie – podle čeho se chlapec rozhodl. FORMÁT TOHO A?

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje skutečnost, že ve stresové situaci může docházet k rizikovému rozhodnutí.

Otázky k diskuzi:

Podle čeho se chlapec v tvém pokračování rozhodoval?

Co ho vedlo právě k tomuto řešení?

Co mu připadalo nejdůležitější?

Čeho chtěl dosáhnout?

Čemu chtěl předejít?

Čemu se chtěl vyhnout?

B) Analýza rizika – rizikovost chování

Očekávaný výstup:

Žák vnímá rozdíly mezi rizikovým chováním, bezpečným chováním a jednáním ve stresu.

Otázky k diskuzi:

Riskoval Tom svým rozhodnutím a chováním?

Uvědomoval si rizika?

Jaké nebezpečí Tomovi hrozilo?

C) Analýza emocí

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje emoce a chování pod vlivem těchto emocí.

Otázky k diskuzi:

Jak se Tom v příběhu cítil?

Obával se něčeho?

Měl z něčeho radost?

Zlobil se na něco (někoho)?

Byl z něčeho nešťastný?

D) Rizika a emoce ostatních účastníků

Očekávané výstupy:

Žák si uvědomuje následky rozhodnutí a vliv těchto rozhodnutí na okolí; žák rozvíjí schopnost empatie.

Otázky k diskuzi:

Jaké nebezpečí hrozilo ostatním účastníkům příběhu?

Co účastníci příběhu prožívali?

Jak se asi cítili?

E) Identifikace

Očekávaný výstup:

Žák si uvědomuje vlastní reakce ve stresu a vlastní rozhodovací schémata.

Otázky k diskuzi:

Jak se domníváš, že by ses ve stejné situaci zachoval ty?

Stalo se ti někdy něco podobného?

Jak ses cítil?

Z čeho jsi měl strach nebo radost?

Byl jsi z něčeho smutný nebo nazlobený?

Rozhodl by ses dnes jinak? A proč?

PŘÍKLADY VYUŽITÍ TÉMATU VE VZDĚLÁVACÍCH OBORECH

Jazyk a jazyková komunikace

Komunikační a slohová výchova – úprava textu do různých literárních forem

Jazyková výchova – oprava nespisovného jazyka a gramatických chyb; hra se synonymy – nahrazování různých slov

Literární výchova – vymýšlení vlastních příběhů

Matematika a její aplikace

Číslo a početní operace – statistický průzkum používání přileb

Závislosti, vztahy a práce s daty – vyhodnocení průzkumu a modelování grafů, vyhodnocení informací o následcích úrazů

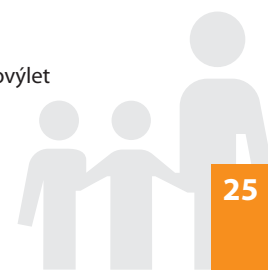
Informační a komunikační technologie

Základy práce s počítačem – úprava textu; vyhledávání synonym a nahrazování slov s pomocí funkce Tezaurus

Vyhledávání informací a komunikace – práce s mapou (vyhledávání vhodných cest pro cyklistiku); vyhledávání informací o úrazech, zdravotních a ekonomických následcích úrazů (www.nakolajensprilbou.cz)

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – najít (a popsat, nakreslit, vyfotit, apod.) v okolí své obce cyklostezky a vhodné cesty pro cyklovýlet

Lidé kolem nás – vyjádřit vztahy mezi kamarády ve třídě při vzniku problémové situace (opožděný odjezd na výlet kvůli jednomu spolužákovi apod.); popsat pravděpodobné reakce ve své třídě

Člověk a zdraví – zranitelnost nechráněné hlavy

Umění a kultura

Hudební výchova

Vokální činnosti – melodizace monologu („Jenže, co když ve škole nebude náhradní přilba na půjčení a musel bych zůstat doma? Třeba nikdo nepozná, že moje helma je rozbitá...“)

Instrumentální činnosti – melodizace děje, hudební improvizace

Výtvarná výchova

Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjádření pocitů; výtvarné vyjádření charakterových vlastností a postojů osob

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Činnosti ovlivňující zdraví – význam cyklistiky pro organismus; příprava organismu před jízdou

Dramatická výchova

Základní předpoklady dramatického jednání – vyjádření nálady tónem hlasu („Tome, pospěš nebo ten výlet nestihneš!“)

Proces dramatické a inscenační tvorby – hraní příběhu; ztvárnění emocí

Recepte a reflexe dramatického umění – vytvoření základních stavebních prvků dramatu (situace, postavy, konflikt, vyvrcholení dramatu, gradace, ...)

Etická výchova

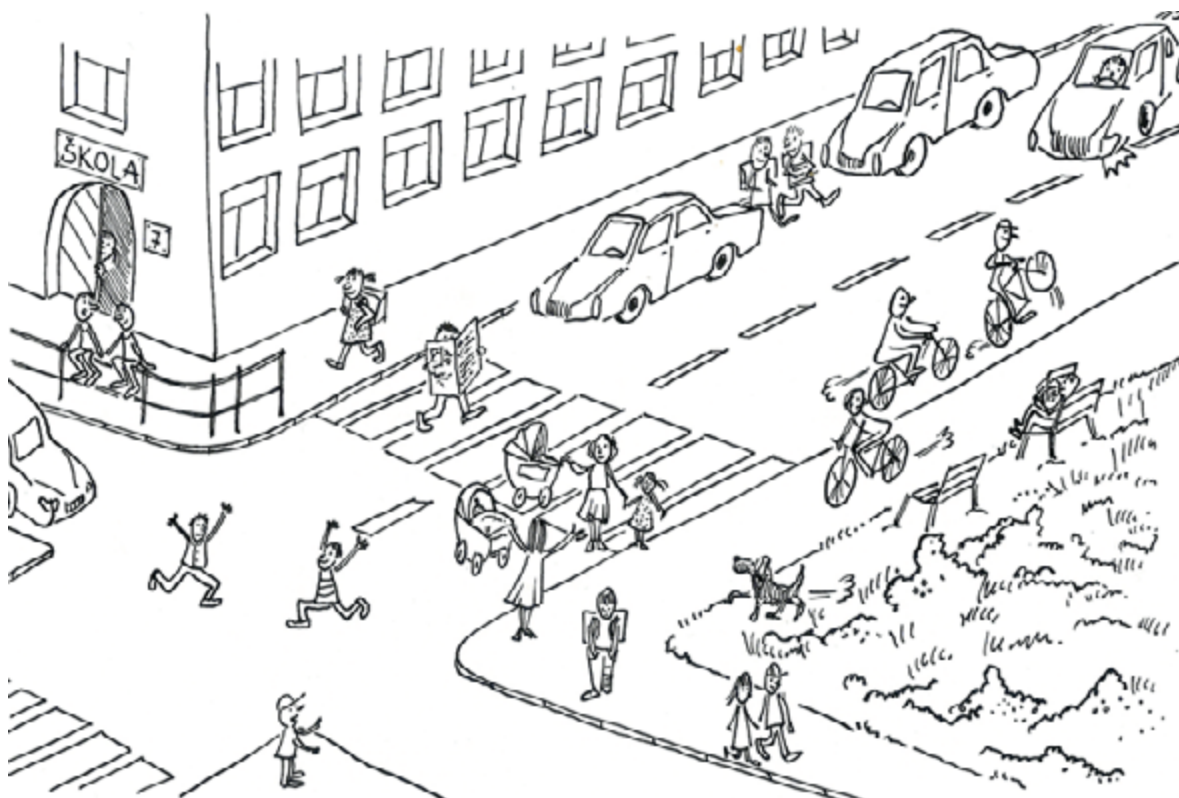
Pozitivní hodnocení sebe a druhých – rozvíjení schopnosti pochopit a pomoci druhému (chování ostatních při čekání na spolužáka, hledání řešení, jak mu pomoci sehnat náhradní přilbu apod.)

I Pracovní listy

pro první stupeň základních škol

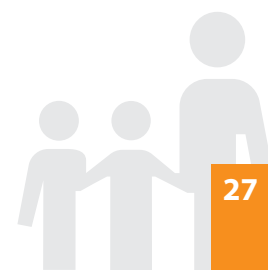

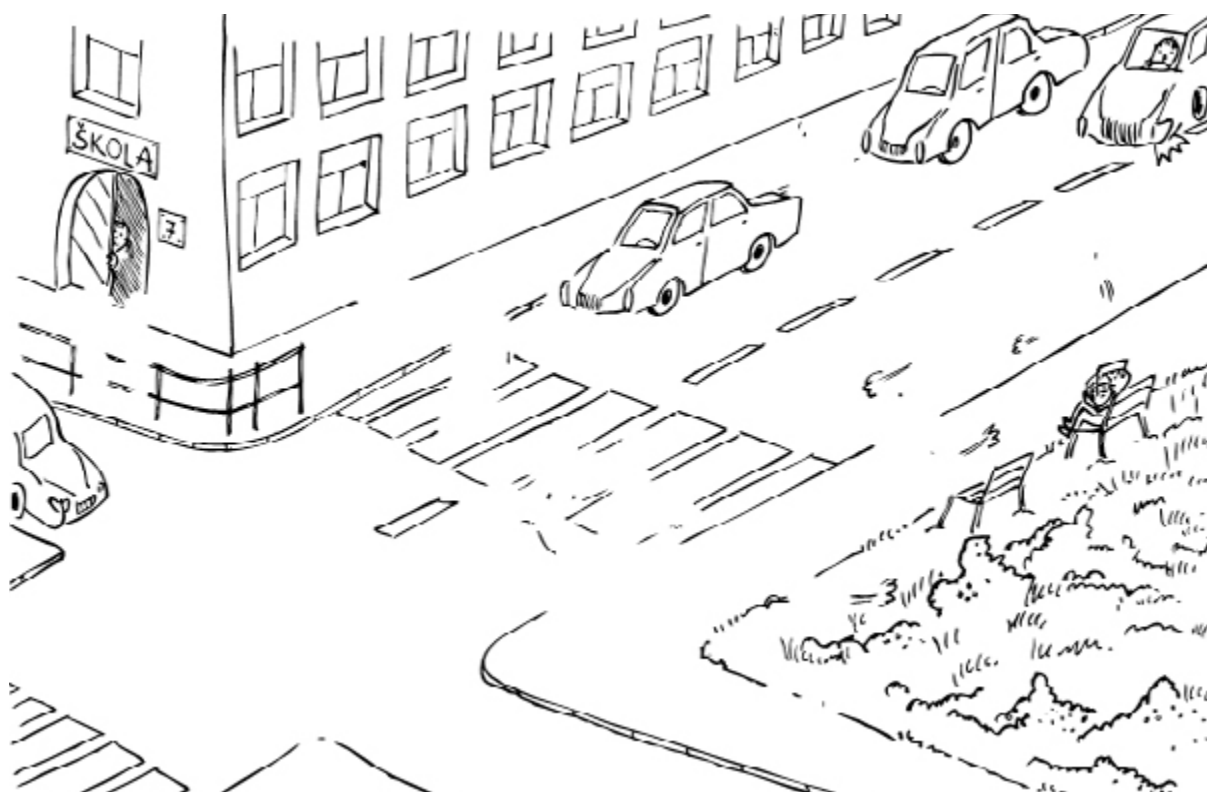
ÚKOLY:

1. Pozorně si prohlédni obrázek
Někteří lidé se na obrázku chovají hodně nebezpečně.
Víš, jaké dělají chyby?
2. Přemýšlej, jak se mají chovat správně.
3. Řekni každému na obrázku, jaké dělá chyby a jaké mu hrozí nebezpečí. Scénku si můžete zahrát ve třídě.
4. Zamysli se, jestli jsi někdy viděl podobnou situaci. Choval ses někdy nebezpečně ty nebo tvůj kamarád?
5. Vyber si některou postavu a vymysli krátký děj, ve kterém popíšeš, co situaci na obrázku předcházelo a co se pravděpodobně stane. Vymysli dobrý i špatný konec.
6. Představ si, že některá z postav na obrázku je někdo, koho máš rád. Jaký z toho máš pocit? Máš o něho strach? Porad' mu, co má udělat.
7. Dokresli do obrázku dopravní značky, které by zakazovaly chovat se nebezpečně. Značky si vymysli. Jak by asi vypadala značka „Zákaz běhání přes křižovatku“?
8. Vybarvi postavy, které se chovají správně.
9. Porovnej, zda stejná situace může nastat i na vesnici, nebo jsou typické pouze pro město.

Doplň povinnou výbavu cyklistů.

Pokud pro některé nemáš vhodné a bezpečné místo, tak můžeš obrázek ulice dokreslit o další bezpečný prostor.

CO ODPOUTÁVÁ POZORNOST ŘIDIČŮ

Vnímá mě řidič?

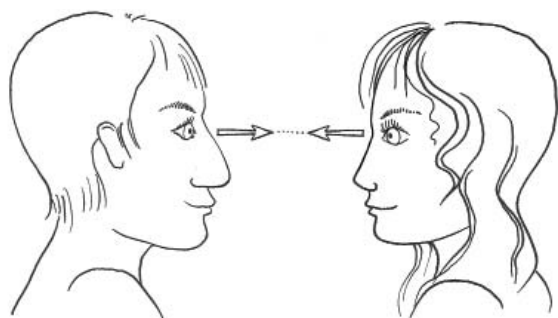
Řidiči musí vnímat při řízení hodně důležitých podnětů. Přesto se někdy stane, že se v okolí auta nebo v autě děje něco, co jeho pozornost zcela odpoutá. Víš, proč je taková situace nebezpečná?

Najdi rizika na obrázcích a popiš je. Můžeš také napsat nebo nakreslit, jak by správně situace měla vypadat, aby byla bezpečnější.

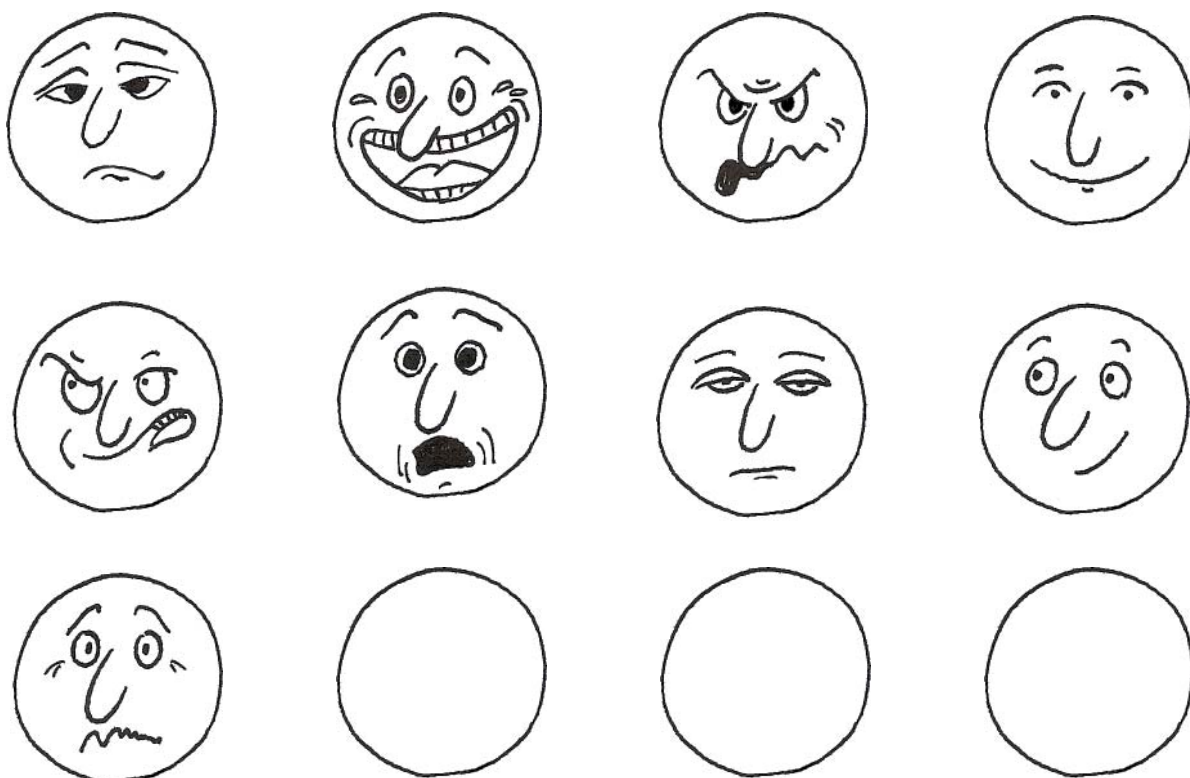

Čemu říkáme „oční kontakt“?

Proč je oční kontakt v dopravním prostředí důležitý? Jaký máš pocit, když se tě okolí v opravním prostředí nevnímá? Co můžeš udělat, aby tě řidič viděl?

Umíš odezírat náladu druhých? Jakou má asi řidič náladu?

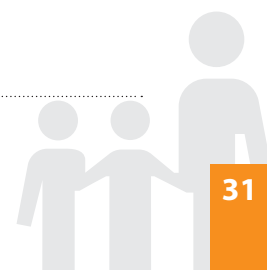
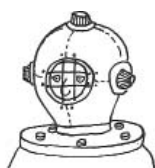
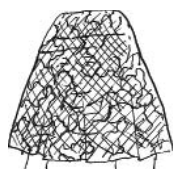

... mám pohoda ... jsem šťastný! ... jsem naštvaný!
 ... spal bych ... mám dobrou náladu ... fuj! jsem se lekl!
 ... bojím se ... to si nedáruje... ... no to je sranda!

Do prázdných obličejů nakresli, s jakým řidičem (chodcem, cyklistou, ...) jsi se setkal a měl jsi z tohoto setkání nepříjemný pocit. Koho potkáváš rád?

Hledej synonyma k výrazům synonyma, opozita. Můžeš napsat krátkou povídku nebo vyprávět krátký příběh, ve kterém popíšeš, co by se mohlo stát, když auto řídí vztekly, rozesmátý nebo unavený řidič. Jakého řidiče máš doma? Jaký jsi ty chodec nebo cyklista?

HELMY A PŘILBY

Mozek je nejsložitější orgán tvého těla.

Řídí všechny funkce v tvém těle, proto je velmi důležité, abys mozek správně chránil.

Víš, co všechno mozek řídí, o co se stará a co ovlivňuje?

ÚKOLY:

1. Napiš na volné řádky, komu ochrana hlavy patří a spoj řádek s obrázkem. Náповědu máš v rámečcích pod textem.
2. Víš, jaké nebezpečí lidem na obrázcích hrozí a proč si musí hlavu při práci, hře nebo sportu chránit.
3. Napiš reklamní text, který může přilákat kamaráda, aby si přilbu koupil.
4. Proč musíme chránit hlavu v každé rizikové situaci.
5. Domníváš se, že jsou situace, ve kterých si potřebuješ chránit hlavu i ty?
6. Nakresli, jaká přilba by se líbila tobě.
7. Napiš nebo nakresli, na které ochrany hlavy jsme zapomněli. Vzpomeň si na různé profese, sporty a hry, kde si lidé potřebují hlavu chránit.

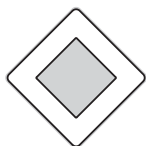
Hasič	Lyžař	Beduín	Bruslař (in-line)
Pilot	Fotbalista (americký fotbal)	Žokej	Chlapec v zimě
Cyklista	Stavbař	Šermíř	Motocyklista
Horník	Horolezec	Rytíř	Skateboardista
Potápěči	Voják (maskovací síťka)	Brankář Petr Čech	

HLAVNÍ/VEDLEJŠÍ

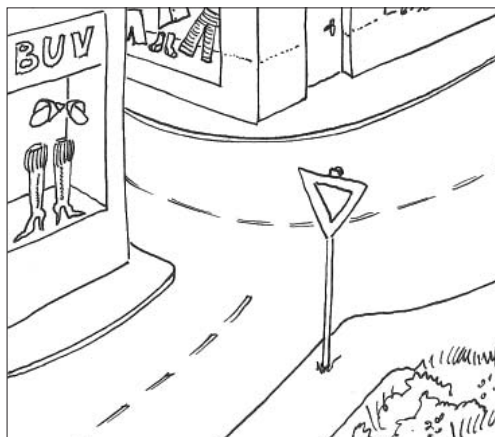
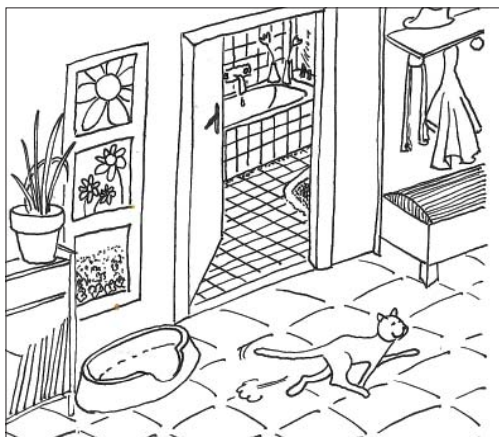
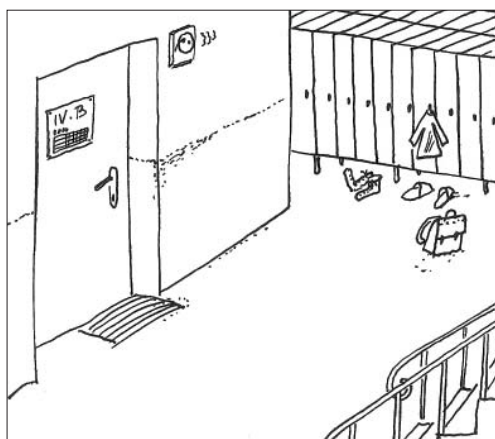
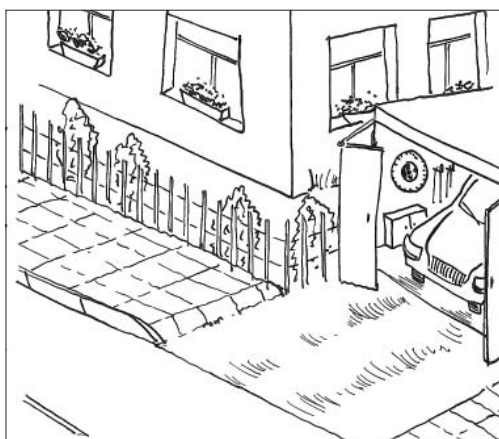
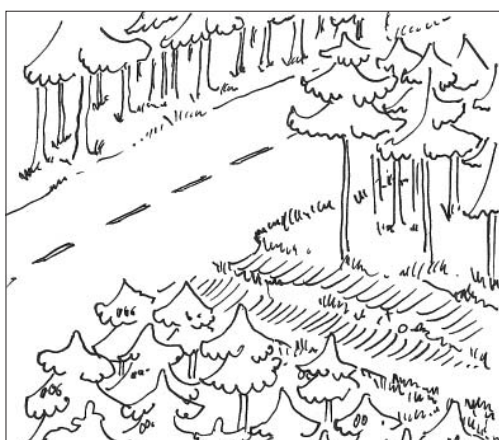
Hledej, jaká platí pravidla na hlavní cestě a jaká na vedlejší.

Co se může stát, když vstoupíš nebo vjedeš náhle z vedlejší cesty na hlavní?

Do obrázku, kde si myslíš, že mají vozidla nebo chodci přednost, nakresli značku Hlavní silnice.

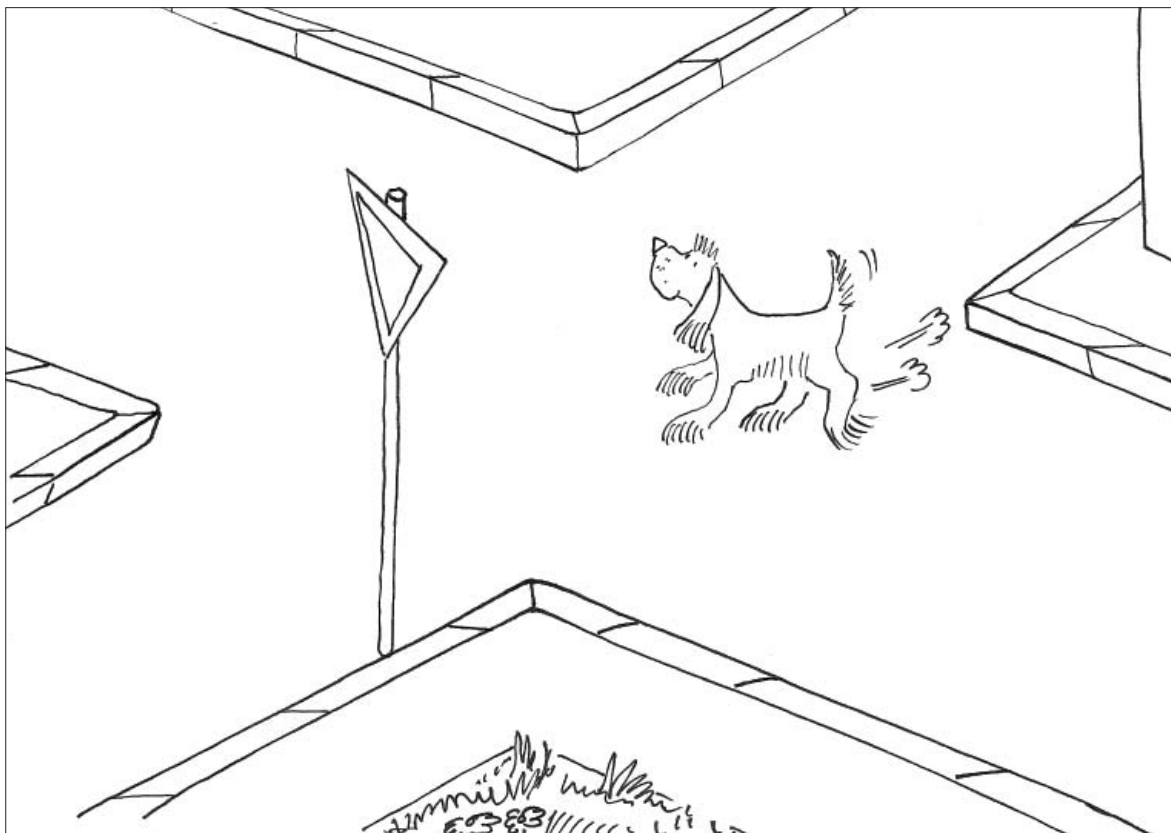
Do obrázku, kde si myslíš, že chodec nebo vozidlo nemá přednost, nakresli značku Stop nebo Dej přednost v jízdě.

LIDÉ A PSI – PSI A LIDÉ? JAK SI NAVZÁJEM POMÁHÁME?

Chraň svého psa! Dokresli do obrázku, co pes potřebuje, aby se mu na silnici nestal úraz.

Jak můžeme pomáhat svým čtyřnohým kamarádům?

Co potřebuje pes, aby ho nesrazilo auto?

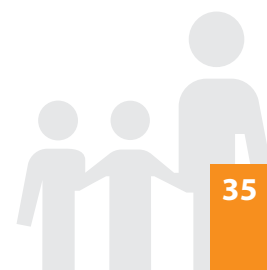
Co potřebuje v autě?

Co potřebuje, aby byl zdravý?

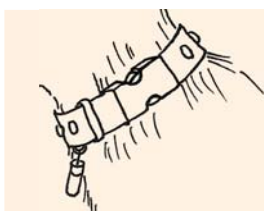
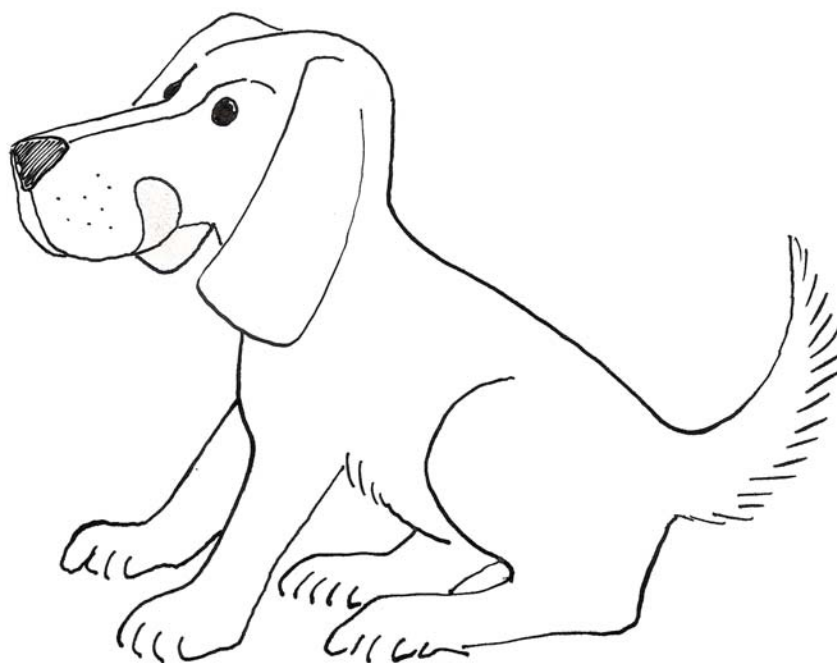
Co potřebuje, aby ho majitel snadněji našel, když se pes ztratí?

Kdy pes pomáhá lidem?

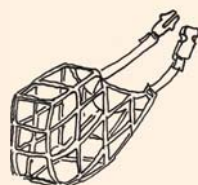
V jakých situacích pomáhají psi nám lidem?

Spoj čarou ochranné prvky pro psa s místem, kam patří.

Obojek

Náhubek

Reflexní obojek

Čip

Mašle

Známka

Očkování

Sáček na výkaly

Psí kabátek

Kamarád

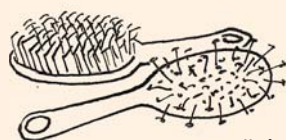
Granule, kost

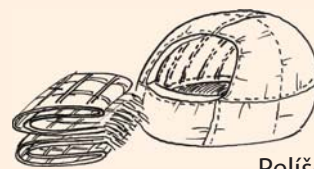
Hračka

Postroj do auta

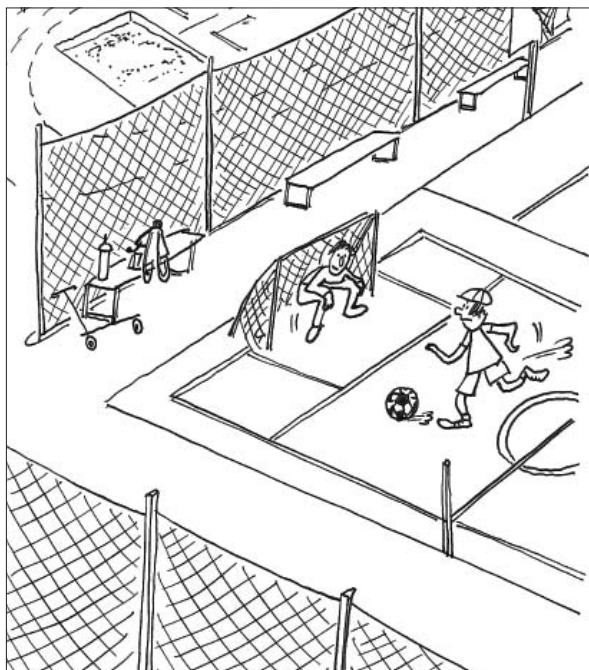
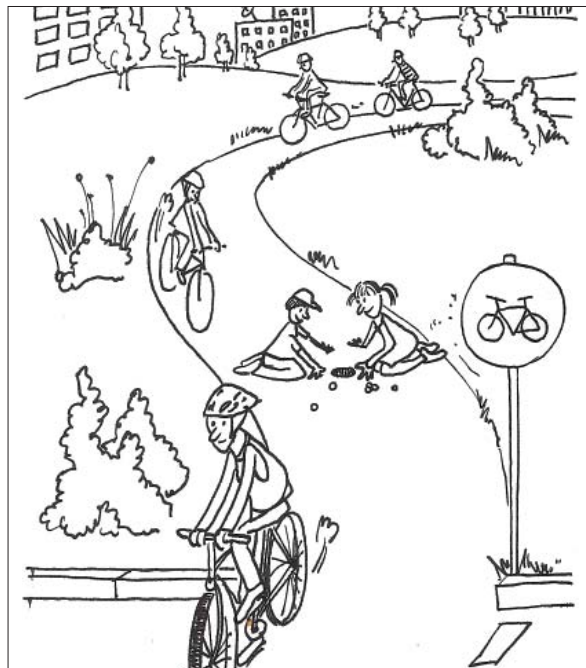
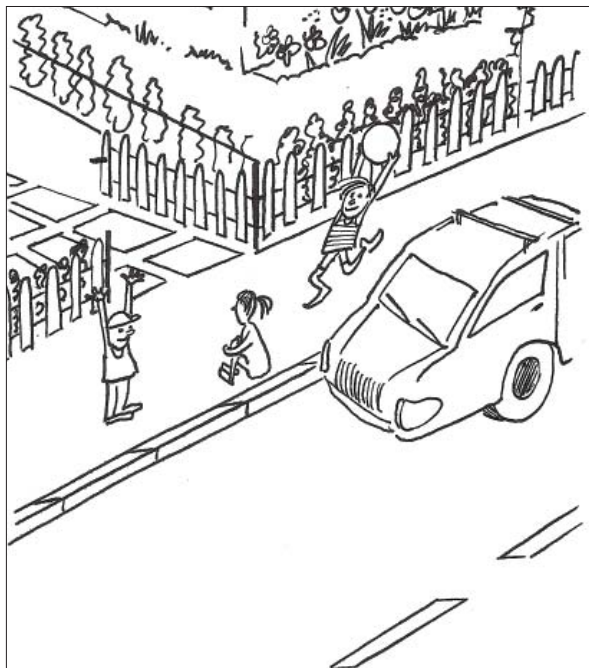
Hřeben

Pelíšek

KDE SI NESMÍM HRÁT

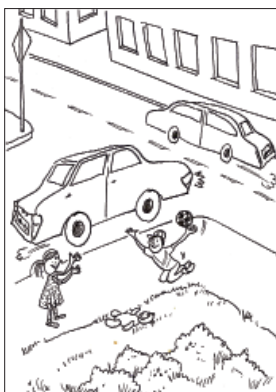
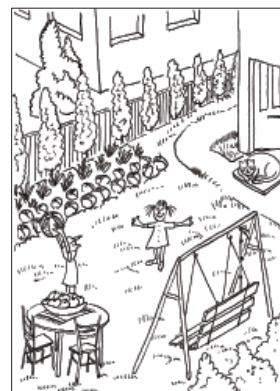
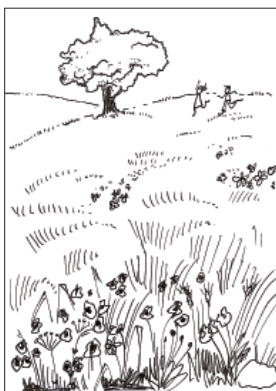
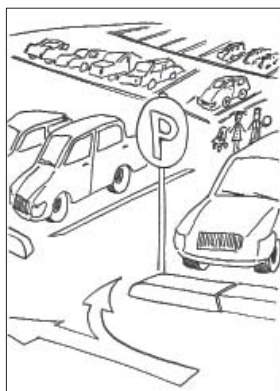
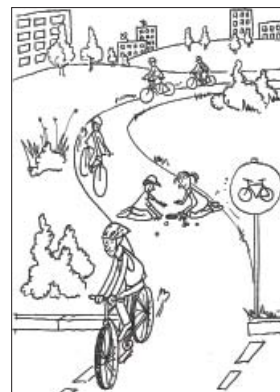
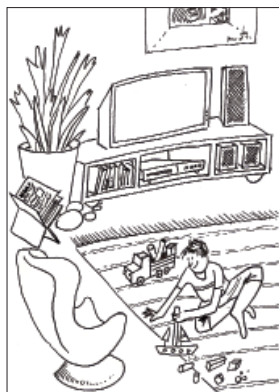
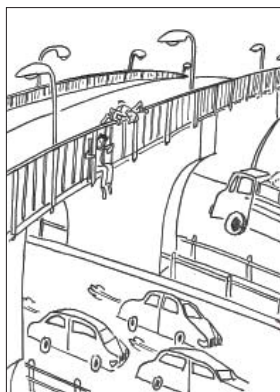
Chodit s kamarády ven a hrát si s nimi venku je velmi zdravé. Jsou ale místa, kde je hra nebezpečná nebo nevhodná. Víš proč?

ÚKOLY:

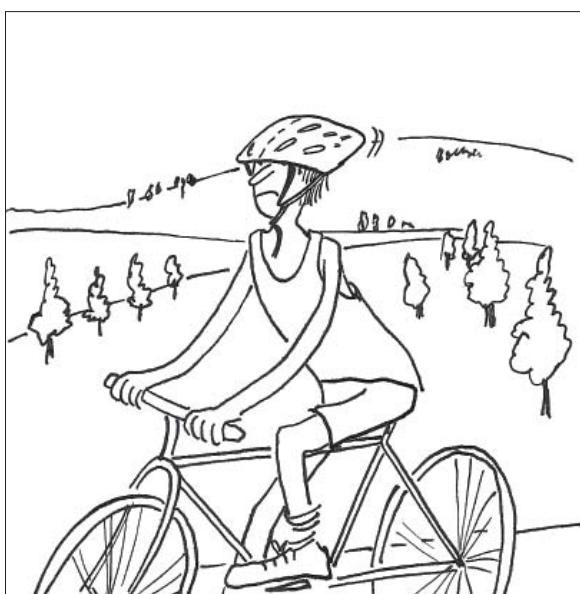
1. Vyber si obrázek, na kterém si hrají děti na nevhodném místě.
2. Víš, proč je toto místo nevhodné k hraní?
3. Napiš všechna rizika, která dětem hrozí.
4. Vymaluj obrázek, kde si děti mohou hrát.
5. Nakresli, kde si nejraději hraješ ty?
6. Chvilí přemýšlej a potom napiš, jaká může na tomto místě nastat nebezpečná situace.

Na obrázcích jsou různá místa, kde si hrají děti. Některá místa jsou k hraní vhodná, ale některá jsou nebezpečná. Víš proč?

ÚKOLY:

1. Pod každý obrázek napiš, kde si děti hrají (např. na louce)
2. Vyber si místo, kde by sis rád hrál. Místo popiš a přemýšlej, jaké riziko ti tam hrozí.
3. Všechna místa, kde hrozí dětem vážné riziko úrazu, dej do rámečku. Vysvětli, jaké nebezpečí dětem hrozí.
4. Obrázky můžeš rozdělit do skupin podle rizika a barevně odlišit.
5. Do jedné skupiny dávej obrázky, na kterých si děti hrají na nebezpečném místě.
6. Do druhé skupiny dej obrázky, kde dětem hrozí menší nebezpečí úrazu.
7. Vyber si jeden obrázek a vymysli si příběh, který by se mohl stát.
8. Nakresli k příběhu další obrázky, jak se děj v tvém příběhu vyvíjel.

Omezuje ostatní účastníky provozu

Nepohodlné a omezuje při manipulaci

Jede na malém kole

Překáží při jízdě

Má příliš velké kolo

Překáží v rozhledu

Špatně se ovládá

Jedou vedle sebe

Je nevhodné oblečení

Rozptyluje pozornost

Špatně nasazená přilba

Způsobí bolesti a únavu

Může způsobit pád

Omezuje ovládání kola

Nenahustil pneumatiky

Jede bez přilby

Riziko úrazu hlavy

Může se zamotat do kola

Omezuje soustředění na jízdu

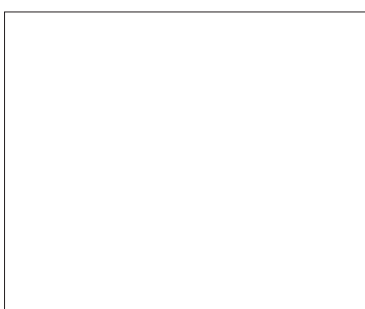
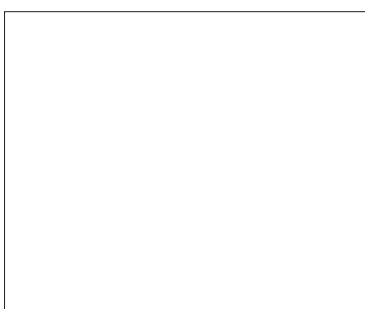
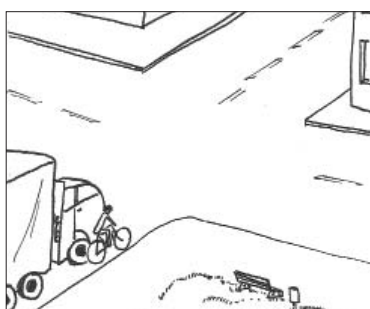
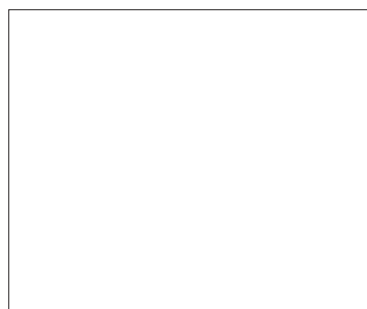
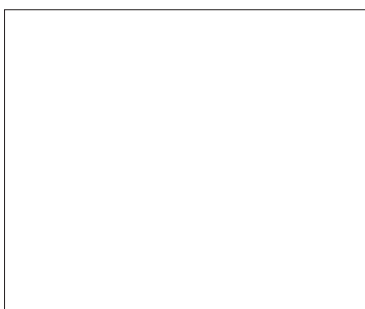
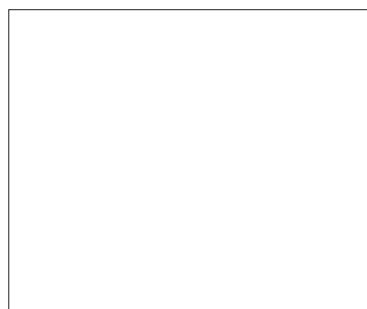
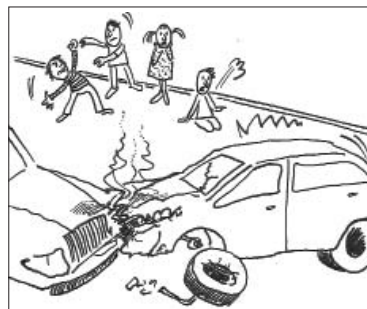
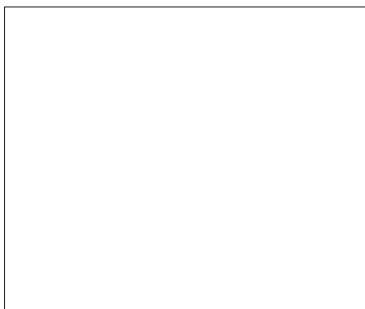
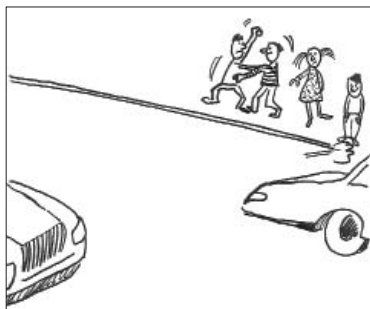
Povídají si

ÚKOLY:

1. Ke každému obrázku přiřaď věty v rámečcích.
2. Některé věty se významem hodí k více obrázkům. Najdi je.
3. Co všechno musíš udělat, když chceš jet na kole?
4. Co všechno musíš znát a umět, když chceš s kolem jet na silnici, cyklistickou stezku, dopravní hřiště?
5. Jaké dopravní prostředky jsou nejšetrnější k přírodě a okolí?

PŘED A PO

Doplň do prázdných políček, co se pravděpodobně stalo nebo se může stát
Vymysli nebo nakresli podobné hádanky pro své spolužáky.

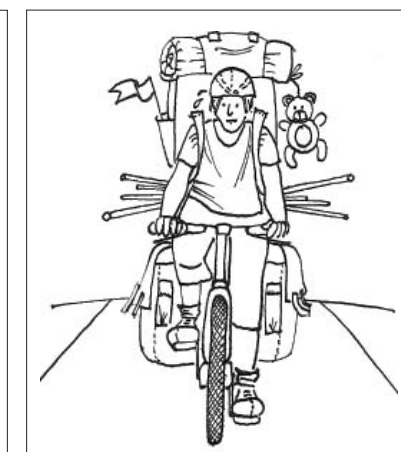
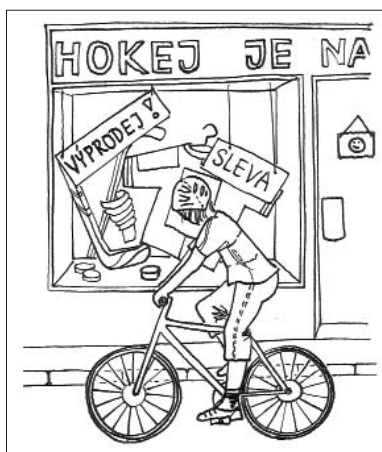
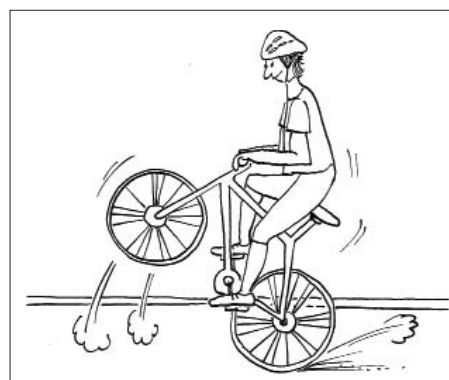
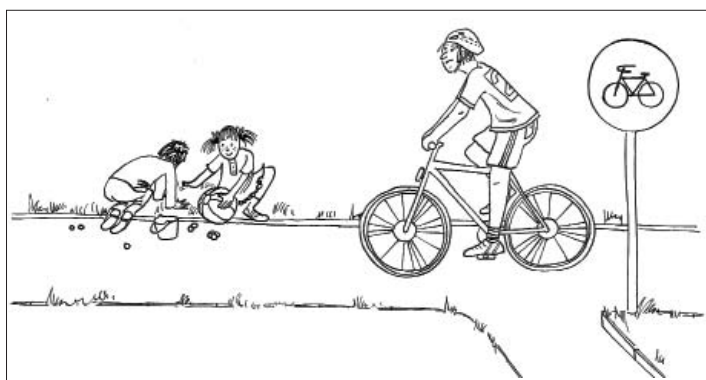
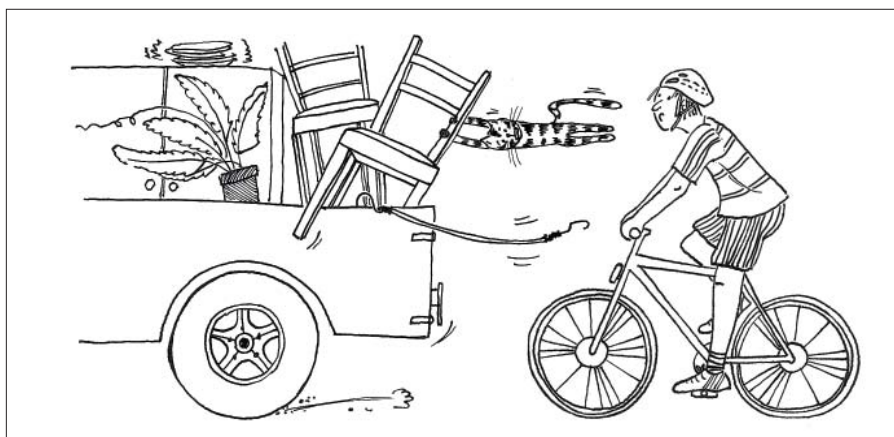
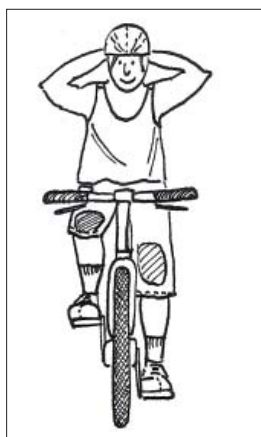
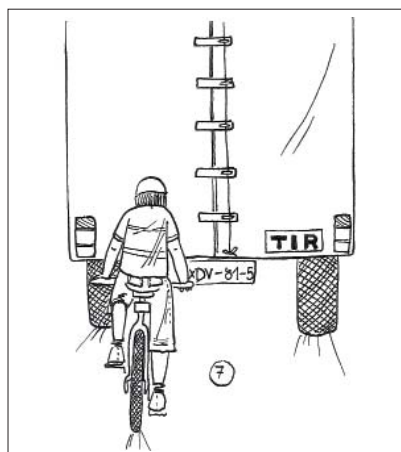

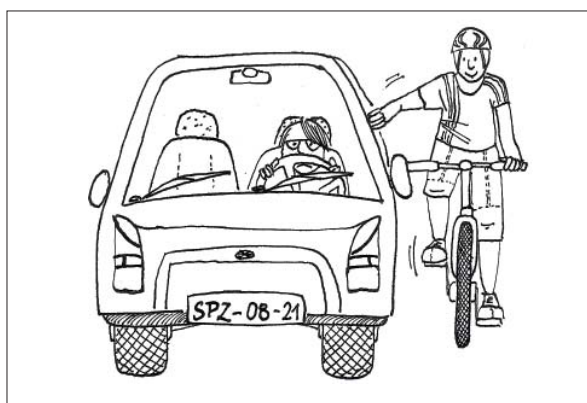
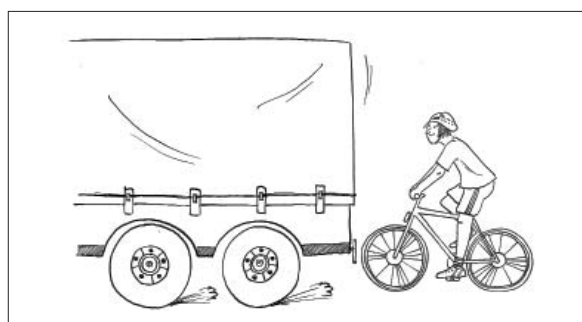
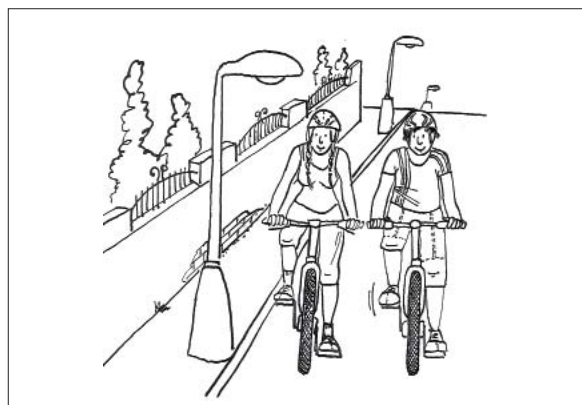
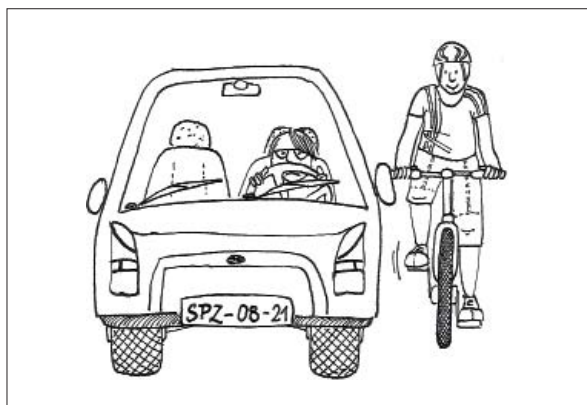
před a po

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ CYKLISTŮ

Kde je chyba? Co se může stát?

Když jede cyklista bez držení...

Když náhle vstoupí chodec do silnice...

Když vede cyklista psa na vodítku vedle kola...

Když jede cyklista blízko vozidel...

Když cyklistu rozptylují reklamy...

Když jede cyklista v dešti...

Když je na vozidle špatně upevněný náklad...

Když se cyklista drží jedoucího vozidla...

Když jede cyklista těsně za vozidlem...

Když jedou cyklisté vedle sebe...

Když má cyklista sluchátka na uších...

Když si hrají děti v blízkosti cyklostezky...

Když cyklista vjede těsně před autobus nebo
nákladní auto...

Když cyklista telefonuje...

Když má cyklista kapuci na hlavě...

Když cyklista jede na silnici jen na zadním
kole...

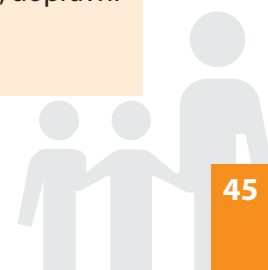
Když veze cyklista na kole velký náklad...

Když cyklistu řidič nevidí...

Když je cyklista v tmavém oblečení a bez retroreflexních prvků...

ÚKOLY:

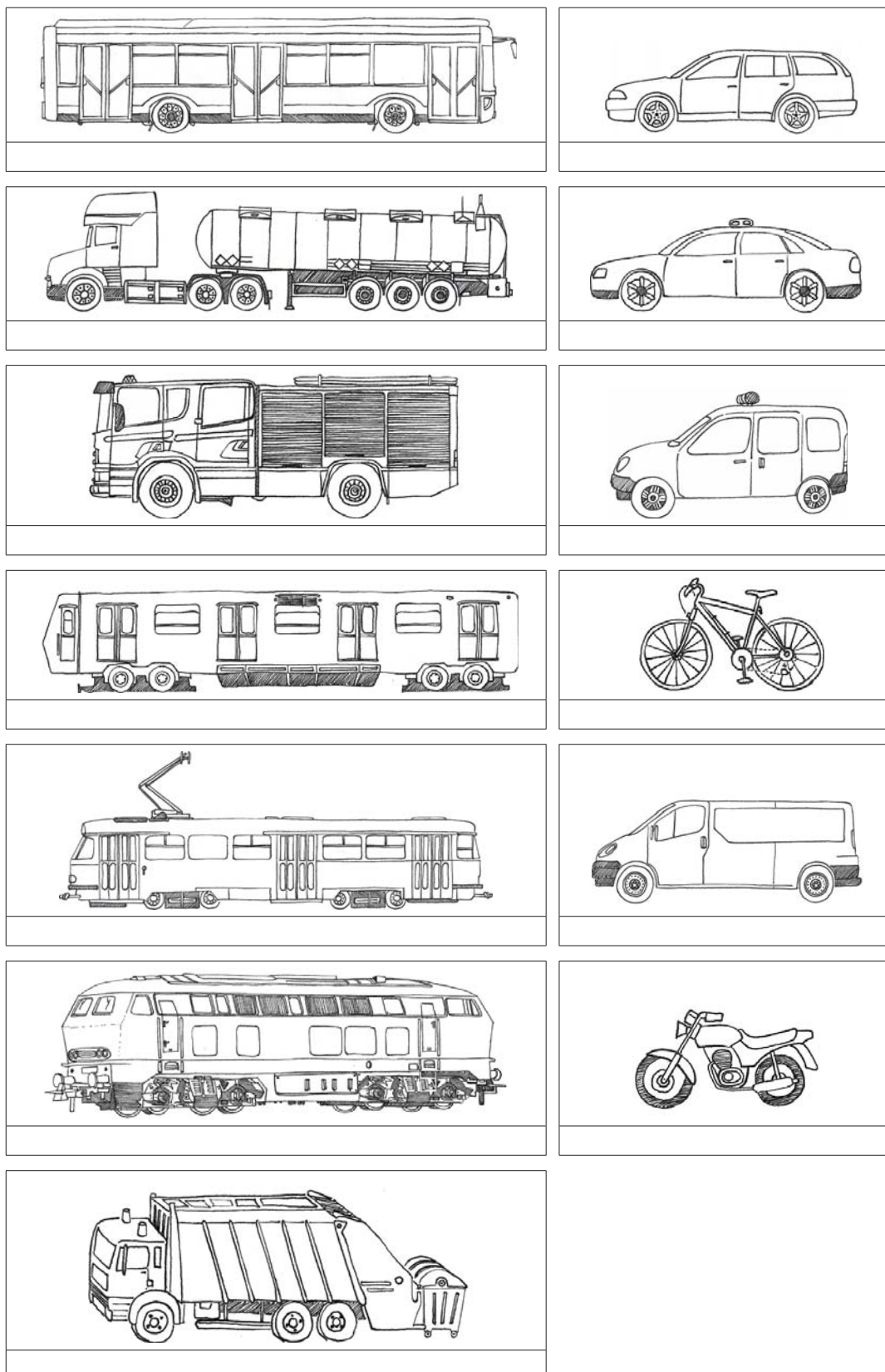
1. Ke každému obrázku přiřaď věty v rámečcích.
2. Některé věty se významem hodí k více obrázkům. Najdi je.
3. Co všechno musíš udělat, když chceš jet na kole?
4. Co všechno musíš znát a umět, když chceš s kolem jet na silnici, cyklistickou stezku, dopravní hřiště?
5. Jaké dopravní prostředky jsou nejšetrnější k přírodě a okolí?

RŮZNÁ VOZIDLA, RŮZNÁ RIZIKA

různá vozidla,
různá rizika

Dodávka	Autobus	Tramvaj	Vlak
Metro	TIR	Osobní auto	Policie ČR
Kuka	Motorka	Hasiči	Sanitka

ÚKOLY:

VLEČNÁ KŘIVKA

1. Vyber si dvě vozidla, o kterých se domníváš, že mají rozdílnou velikost. Najdi na internetu šířku a délku těchto vybraných vozidel. Rozměry v metrech převed' na rozměry v centimetrech a narýsuj je 10x menší (v měřítku 1 : 10, 1 m = 1 cm). Narýsuješ dva rozdílně velké obdélníky. Obdélníky vystřihni. Nakresli si křižovatku nebo zatáčku, kterou budou projíždět obě vozidla. Může vedle většího vozidla projet i cyklista tak, aby ho vozidlo nesrazilo? Co musí cyklista znát a na co musí dávat pozor?
2. Rozstříhej obrázek na kartičky. Do každé kartičky napiš šířku a délku dopravního prostředku. Kartičky seřaď podle velikosti dopravních prostředků. Který potřebuje při zatáčení nejvíce prostoru?
3. Jaké nebezpečí ti hrozí, když stojíš na obrubníku chodníku?
4. Jaké nebezpečí ti hrozí, když jedeš vedle velkého vozidla na kole?

BRZDNÁ DRÁHA

5. Pokud by všechna vozidla jela stejnou rychlostí, které by mělo pravděpodobně nejdelší brzdovou dráhu? Víš co všechno má vliv na délku brzdové dráhy? Utvořte skupinky a sepište vše, co délku brzdové dráhy ovlivňuje.
6. Jaký rozdíl je mezi brzdovou dráhou kola, auta, tramvaje, hasičů, vlaku?
7. Kdy mají vozidla delší brzdovou dráhu? Jaký vliv má počasí?
8. Jaký význam má pro tebe znát rozdílnou brzdovou dráhu vozidel?
Auta s právem přednosti v jízdě
9. Víš, která jsou auta s právem v přednosti v jízdě? V jaké situaci je dřív slyšíš, než vidíš?
10. Na kartičkách je několik osobních vozidel. Na některé dokresli symboly, podle kterých poznáš, že se jedná o sanitku a policii.

MRTVÝ ÚHEL

11. Jsou situace, kdy řidič nevidí cyklistu, chodce nebo vozidlo které ho předjíždí. Podívej se na obrázky vozidel a přemýšlej, v jaké situaci řidič každého vozidla nevidí ostatní účastníky. Vezmi v úvahu délku vozidla, výšku sedícího řidiče, ale i oblečení řidiče, apod.
12. Vezmi si zrcátko a podívej se zrcátkem za sebe. Co vidíš a co nevidíš? v jaké situaci nevidíš některé předměty nebo kamaráda? Může se stát, že tě také někdy řidič nevidí? A kdy se to může stát na parkovišti, kdy na zastávce autobusu?
13. Udělejte si se spolužáky pokus. Představte si situaci, kdy řidič autobusu (tramvaje) sedí na sedadle řidiče. Nastavte si zpětné zrcátko (libovolné malé zrcátko) tak, aby „řidič“ viděl na celou třídu. Ze židlí si vyznačte místo, kde cestující nastupují do autobusu. Vidí řidič vždy na všechny dveře? Vidí na dobíhající cestující? Vidí na malé děti?

DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY V OKOLÍ

14. Na prázdnou kartičku nakresli dopravní prostředek, který jezdí nejčastěji kolem tvého domu nebo školy.
15. Vypiš všechny dopravní prostředky, které se pohybují v tvém okolí. Vypiš všechna nebezpečí, která ti od těchto vozidel hrozí.

JAK SE CHRÁNIT NA SKATEBOARDU

Chlapec na skateboardu chce být dostatečně chráněný před úrazem. Vyber z nabídky v rámečku, které ochranné pomůcky potřebuje. Dokresli na obrázek vše, co se domníváš, že chlapec může chránit (můžeš čarou spojit obrázek s ochrannou pomůckou s místem, kam si ji má chlapec upevnit). Do prázdných rámečků nakresli, na co jsme zapomněli.

Přilba, svačina, chránič na loket, chránič na ramena, chránič na kolena, vhodná obuv, chránič zápěstí, jízdenka, domácí úkol, chránič páteře, reflexní vesta, holínky, chránič na dlaně, pláštěnka, šála, řidičský průkaz, mapa, prezervativ, nákup pro maminku.

Baterka
Svíčka
Ohňostroj
Světlo letadla
Žárovka
Reflektory auta
Semafor
Slunce
Lampion
Blesk
Zářivka
Světlo na kole
Maják policie
Světlo u přejezdu
Čelovka
Měsíc
Zápalka
Maják
Kahan
Pouliční lampa

Světlo je při pohybu v dopravní prostředí hodně důležité a potřebné.
 Pomáhá nám při orientaci v prostoru.
 Pomáhá, když je tma nebo šero, aby nám posvítilo na cestu.
 Světlo ale může i oslnit, rozptýlit a odpoutat naši pozornost.
 Víš, jaká rizika světlo skrývá, kdy pomáhá a kdy může být nebezpečné?

ÚKOLY:

1. Poznáš rozdíl, kdy světlo pomáhá a kdy může způsobit nehodu.
2. Vypiš do sloupečku názvy světel, která tě chrání na silnici před úrazem.
3. Spoj čarou název v rámečku k obrázku, ke kterému patří.
4. Každé zobrazené světlo může někdy způsobit nehodu. Vymysli nebo nakresli příběh, kdy mohou světla na obrázcích způsobit nehodu.
5. Ke každému obrázku napiš, v jaké situaci ti světlo pomáhá.
6. Napiš nebo nakresli světlo, na které jsme možná zapomněli.
7. Nakresli nebo popiš světlo, o kterém si myslíš, že řidiče nejvíce rozptyluje nebo oslňuje.
8. Do políčka s nápisem reklama nakresli nebo napiš, jaká svítící reklama ve tvé obci může rozptylovat řidiče tak, že si řidič nemusí všimnout chodce na silnici.